

OSLOMET

Fernanda Rodrigues Veloso Brodshaug

Å leve -godt- med to kulturer

**En kvantitativ studie om akkulturasjonsholdning,
diskriminering og psykologisk tilpasning blant
minoritetsungdom i Oslo**

Masteroppgave i Barnevern - SBV 5900

OsloMet – storbyuniversitetet

Fakultet for samfunnsvitenskap

Sammendrag

Denne masteroppgaven har som formål å utforske hvordan akkulturasjonsholdning av ungdom med bakgrunn fra Europa, Asia og Afrika påvirker deres psykologiske tilpasning, samt hvordan opplevelse av diskriminering påvirker både deres akkulturasjonsholdning og psykologisk tilpasning. Oppgaven er teoretisk forankret i akkulturasjonsteori (Berry 1974, 1980 i David L. Sam & J. W. Berry, 2016) som går ut på hvordan immigranter og deres etterkommere gjennom hverdagserfaring danner en holdning om hvordan de skal ha kontakt med sin opprinnelig og mottakerlandets kultur (akkulturasjonsholdning). Etter tid begynner de å tilpasse seg å leve i slik situasjon, noe som gir utslag i deres psykiske helse (psykologisk tilpasning). Studier har vist et komplekst mønster av kontinuitet og endring i hvordan mennesker håndterer sine liv i et nytt samfunn (John W. Berry, 1997).

Kvantitativ metode er valgt for å besvare problemstillinger. Datamaterialet er basert på ungdomsundersøkelse Ung i Oslo 2015, gjennomført av Velferdsforskningsinstituttet NOVA i samarbeid med de regionale kompetansesentrene for rusfeltet (KoRus). Utvalget er videregående elever som er eller har begge foreldrene født i Europa, Asia eller Afrika.

Resultatet fra regresjonsanalyse er stort sett i tråd med teori og tidligere forskning i feltet ved å vise at integrasjon- og separasjonsholdning fører til en positiv psykologisk tilpasning, mens diskriminering svekker det. Resultater viser også at akkulturasjonsholdning og diskriminering samspiller i påvirkning av psykologisk tilpasning. Resultatet viser derimot en gruppeforskjell, noe som kan tyde på at ungdommer med opprinnelse fra de ulike verdensdelene har felles egenskaper som kan påvirke deres akkulturasjonserfaring.

Abstract

The purpose of this master's thesis is to explore how the acculturation attitudes of youth with backgrounds from Europe, Asia and Africa affect their psychological adaptation, and how the experience of discrimination affects both their acculturation attitudes and psychological adaptation. This thesis is theoretically rooted in acculturation theory (Berry 1974,1980 i David L. Sam & J. W. Berry, 2016). According to Berry's theory, immigrants and their descendants, through everyday experience, form an attitude about how to have contact with their original and the recipient country's culture (acculturation attitude); over time, they begin to adapt to living in such a situation, which influences their mental health (psychological adaptation). Studies have shown a complex pattern of continuity and change in how people handle their lives in a new society (John W. Berry, 1997).

The quantitative method is chosen to answer research questions in this study. The data is based on the data survey "Ung i Oslo 2015", conducted by Norwegian Social Research (NOVA) in collaboration with the regional competence centers for the drug field (KoRus). My sample consists of high school students who were, or whose parents both were, born in Europe, Asia or Africa.

The result of the regression analysis is largely in accordance with theory and previous research in the field, showing that integration and separation attitudes lead to positive psychological adaptation, while discrimination weakens it. The results also show that acculturation attitudes and discrimination interact in influencing psychological adaptation, but reveal group differences that may indicate that youth from different continents have common characteristics that can influence their acculturation experience.

OsloMet – storbyuniversitetet, Fakultet for samfunnsvitenskap
Oslo 2019

Jeg dedikerer denne oppgaven til «mine barn»
som jeg har hatt gleden av å bli kjent med
gjennom jobben på asylmottak,
omsorgssenter og barneverntjenesten.

FORORD

Det nærmer seg enden av en lærerik prosess. Jeg har lært utrolig mye og har blitt kjent med dyktige og gode medstudenter og kollegaer. Det er mye som har endret i disse tre og et halvt årene i mitt liv, men denne mastergraden har blitt uberørt. Jeg ønsker å rette en takk til mange som har vært med i løpet av reisen, og som har gitt meg mulighet og støtte:

Takk til mine dyktige og morsomme veiledere Åsmund Hermansen og Siri Fjeldheim. Dere har vært passe strenge og omsorgsfulle, jeg kunne ikke ha ønsket meg noe bedre. Takk for at dere har delt deres kunnskaper med meg og pushet meg til mitt beste!

Takk til Elvebredden Omsorgssenter, som har gitt meg mulighet til å starte med denne mastergraden; og Barneverntjenesten i Sørums kommuner, som har gitt meg noen dager fri for å kunne (nesten) avslutte den.

Takk til min kjære kone Kirsti for støtte hele veien og forståelsen og tålmodighet i de periodene jeg har vært fraværende både fysisk og mentalt. Jeg takker deg også for all hjelp med språkjustering. Takk min datter Sigrid for å ha vært sammen med meg på mange turer på skolen og ha godtatt (håper jeg) at jeg har blitt delt mellom mine og dine bøker. Du ble født midt i alt dette og har gitt meg enda mer styrke for å fortsette. Jeg takker også mine gode svigerforeldre Torild og John som har vært med Sigrid når nødvendig. Og nå, i den siste innspurten, ønsker jeg velkommen til det nye familiemedlem som vokser sterk i magen!

Sist (men ikke minst): Takk til mamma Cida, min søster Mariana og bror Rafael, samt pappa, tanter, onkler, besteforeldre, søskenbarn og gode venner. Jeg vet at dere heier på meg selv om vi har mange kilometer av hav og jord mellom oss. Dere er min base og uten dere hadde jeg ikke kommet noe sted. Det er litt av alle dere som tar denne mastergraden nå – og på norsk! Så gratulerer til oss, vi klarte det (håper jeg)!

Minnesund, 15.10.2019

Fernanda Veloso Brodshaug

Innholdsfortegnelse

Introduksjon	1
Bakgrunn, relevans for barnevern og definisjoner	2
Problemstilling og hypoteser.....	4
Teoretiske rammeverk.....	5
Dominerende x ikke-dominerende perspektiv	5
Akkulturasjon, assimilasjon og integrasjon	6
Transnasjonalitet og interseksjonalitet.....	6
Metode og Data	8
Datakvalitet.....	8
Analysestrategi	12
Etisk retningslinje	14
Resultat.....	15
Diskusjon.....	16
Bidrag til barnevernet.....	16
Konklusjon	17
Litteraturliste	18
VEDLEGG	21
<i>Artikkel - Å leve -godt- med to kulturer: Akkulturasjonsholdning, diskriminering og psykologisk tilpasning blant minoritetsungdom i Oslo.....</i>	<i>1</i>
Akkulturasjon.....	5
Akkulturasjonsholdning og psykologisk tilpasning	7
Diskriminering	8
Hypoteser	8
Metode.....	9
Analyse.....	10
Operasjonalisering	10
Resultater.....	14
Regresjonsanalyse.....	15
Diskusjon og oppsummering.....	19
Litteraturliste	23

Introduksjon

Denne masteroppgaven har som tema akkulturasjon blant ungdom med innvandrerbakgrunn i Oslo og hvordan akkulturasjonsholdning påvirker psykisk helse og selvbilde, heretter kalt psykologisk tilpasning. Akkulturasjon har blitt studert i antropologi og krysskulturell psykologi i flere tiår. Målet har vært å undersøke hvordan kulturelle faktorer påvirker utvikling og viser seg gjennom individets atferd, samt hvordan enkeltindivid som har utviklet seg i en kulturell kontekst klarer å tilpasse seg til den nye kontekst etter migrasjon (David L. Sam & J. W. Berry, 2016). Etterkommere av immigranter har også fått stort fokus i akkulturasjonsforskning de siste årene (John W. Berry & Hou, 2017; John W. Berry, Phinney, Sam & Vedder, 2006; Kunst & Sam, 2014). Studier har vist et komplekst mønster av kontinuitet og endring i hvordan mennesker håndterer deres liv i et nytt samfunn (John W. Berry, 1997).

Akkulturasjon som teoretisk perspektiv har vært lite brukt i barnevernsfeltet, selv om temaer som kulturforskjell, transisjon mellom kulturer, og utfordringer av familier med innvandrerbakgrunn i møte med barnevernet har vært utforsket (Berg et al., 2017; Berit & Veronika, 2015; Hennem, 2016; Holm-Hansen, Haaland & Myrvold, 2007; Marte Knag, Anette, Ragnhild & Lennart, 2015; Rugkåsa, Eide & Ylvisaker, 2015b; Øia & Vestel, 2007). Bruk av slik teoretisk perspektiv kan bidra med et nytt synspunkt om tematikken i barnevernsfeltet. Denne masteroppgaven består av en kappe og en artikkel. Den første del er kappe, hvor jeg drøfter dypere bakgrunn, teoretisk rammeverk og metode, samt gir en presentasjon av viktighet av tema for barnevernet. Artikkelen er skrevet basert på mal for *Nordisk tidsskrift for ungdomsforskning* (Idunn).

I kappen skal jeg først skrive om temaets relevans for det norske samfunnet og barnevern, samt en kort definisjon om mest brukt begrep i oppgaven. Deretter skal jeg presentere problemstillinger og hypoteser brukt i artikkelen. Akkulturasjonsteori er en levende teori og de teoretiske rammeverk er basert på tidligere forskning. I artikkelen presenterer jeg en oversikt over forskning om akkulturasjon i Norge. Jeg velger derfor å ikke presentere tidligere forskning på nytt, men fokuserer heller på drøfting av teoretisk perspektiver i kappe. Det teoretiske rammeverket er delt i tre punkter: dominerende x ikke-dominerende perspektiv; akkulturasjon, assimilasjon og integrasjon; og transnasjonalitet og interseksjonalitet. I metode og data, etter å ha presentert materialet jeg bruker i undersøkelsen, utdyper jeg meg i datakvalitet ved å presentere en grundig frafallsanalyse. Deretter drøfter jeg mine analytiske valg, operasjonalisering av mine hoved-variabler og etisk retningslinje. En oppsummering av

resultatet er presentert før jeg drøfter kort implikasjon av studiet for akkulturasjonsfeltet og dets bidrag til barnevernet. Kappen avsluttes med en kort konklusjon.

Bakgrunn, relevans for barnevern og definisjoner

I 2019 har Norge 16% av ungdommer mellom 16 og 19 år innvandrerbakgrunn. I Oslo er prosentandelen 38%. 19% av dem er født eller har foreldre født i Europa, 27% i Afrika, og 51% i Asia (SSB, 2019b). Oppedal og Toppelberg (2016) hevder at menneskets atferd og erfaringer er veiledet av deres verdier, og selv om de kan være universelle verdier, varierer deres prioritering og viktighet mellom personer og land. Disse verdiene danner modeller som uttrykker seg i hverdagsrutiner, atferdsmønster, ritualer og tradisjoner. Minoritetsbarn bør dermed forstå hvordan disse modellene fungerer i både foreldrenes hjemland og mottakerland for å kunne delta aktivt i disse to gruppene (Oppedal & Toppelberg, 2016). Disse modellene kan også forstås som kultur. 38% av Oslos ungdom lever med slik dobbel oppgave, og det er derfor interessant å se nærmere på hvordan de håndterer og tilpasser seg denne.

Når en ungdom med innvandrerbakgrunn lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling kan de få nødvendig hjelp av barnevernet, slik at de får gode og trygge oppvekstvilkår på like linje med alle andre barn og ungdom som er bosatt i Norge (Barnevernloven, 1992, §1-1 og 1-2). Alle barn under 18 år som har behov kan få hjelp av barnevernet i form av hjelpetiltak i hjemmet, omsorg i et annet hjem eller andre type tiltak utenfor hjemmet. Tallene viser at barn og unge med innvandrerbakgrunn er overrepresentert i barnevernet. De utgjør total 26% av alle tiltak i 2018 for barn mellom 0-17 år (SSB, 2019d). I 2018 mottok 32,9 av 1000 barna uten innvandrerbakgrunn mellom 13 og 17 år tiltak fra barnevernet per 31.12. I samme periode mottok 89,9 av 1000 barna med bakgrunn fra Afrika, Asia, Latin-Amerika, Oseania (uten Australia og New Zealand) og Europa (utenom EU28 og EØS) samme hjelp (SSB, 2019d).

Etter å ha analysert reelle kasus fra barnevernet, har Rugkåsa, Eide og Ylvisaker (2015a) funnet at begreper og kategorier som migrasjon, klasse og diskriminering var implisitt eller sentrale i barnevernsarbeiderens praksisfortellinger. Til tross for dette har barnevernsarbeiderne sjeldent anvendt dem analytiske. Rugkåsa et al. (2015a) påpeker at «norsk kultur» utgjør en implisitt og eksplisitt sosialfaglig norm og at det er fraværende analysen om minoritetsbarns- og familiers relasjoner og tilhørigheter. Tematikken som identitet og tilhørighet til forskjellige land får også liten oppmerksomhet i sosialt arbeids praksis (Eide, 2012; Rugkåsa et al., 2015a). Denne oppgaven retter fokus akkurat på denne tematikken og prøver å undersøke viktigheten av den for minoritetsungdom.

To faktorer blant andre viser seg å være utfordrende for familier og ungdommer med innvandrerbakgrunn i møte med barnevernet. Den første handler om hvordan ungdom skal håndtere å leve mellom to kulturer – som kan tydeliggjøres i ungdomstiden når mange går gjennom generasjonskonflikt med sine foreldre (Rugkåsa et al., 2015b; Vedder & Motti-Stefanidi, 2016). Den andre handler om innvandrernes følelse av å bli diskriminert – som blir nevnt som én av grunnene for deres frykt for barnevernet (Marte Knag et al., 2015). I tillegg har nylig en rapport understreket behov for mer kunnskap om minoritetsungdom (Berg et al., 2017). Disse faktorene er vesentlige i akkulturasjonsfeltet og jeg tar dermed disse med i min studie.

Definisjoner. Både i kappen og i artikkelen bruker jeg begrepet ungdom for å referere til utvalget – ungdom i videregåendealder. Barn bruker jeg for barn og ungdom under 18 år. Innvandrerbakgrunn brukes for ungdom med begge innvandrerforeldre, uavhengig om de selv er født i Norge eller ikke. Minoritetsungdom, eller ungdom med innvandrerforeldre brukes med samme betydning. Immigranter brukes kun for de som har selv flyttet til Norge. Ungdom med en norskfødt forelder og en utenlandskfødt forelder er ikke regnet som ungdom med innvandrerbakgrunn i denne artikkel, og følger SSB definisjon (Dzamarija, 2019). Med forskjellige innvandrerbakgrunn, menes ungdom fra de ulike verdensdelene Europa, Afrika og Asia. Jeg bruker begrepet kultur basert på Oppedal og Toppelberg (2016) tankemåte nevnt ovenfor. Kultur blir dermed forstått som mønster og kodene, holdninger og verdier i et samfunn som blir tatt for gitt, og at befolkning kan kjenne igjen uten å synes at de er fremmede, selv om det finnes variasjon i dette. Mottakerland er land hvor immigranter flytter til; majoritetssamfunn kan brukes med samme betydning. Jeg skriver Norge når dette er det spesifikke mottakerland.

Immigranter, og generasjoner etter dem, har forskjellige holdninger om hvor mye eller lite kontakt de skal ha med sin opprinnelige kultur og den i mottakerlandet. Dette kalles for akkulturasjonsholdning (Berry, Kim, Power, Young & Bujaki, 1989 i J. W. Berry & Sabatier, 2011). En konsekvens av akkulturasjon er de psykologiske endringer individene går gjennom for å tilpasse seg situasjonen, også kalt for psykologisk tilpasning (John W. Berry, 1997). En faktor som har vist å ha stor betydning for både akkulturasjonsholdning og psykologisk tilpasning er samfunnets grad av diskriminering (Abu-Rayya & Sam, 2017; John W. Berry & Hou, 2017; John W. Berry et al., 2006; Kunst & Sam, 2013). Diskriminering er forstått som en handling eller serie av handlinger mot en målrettet gruppe, med hensikt til å forhindre, devaluere, benekte eller ydmyke dem. Fordommer er forgjenger av diskriminering, og kan forstås som tanker om at en gruppe er bedre eller har større verdi enn andre grupper (Palmer,

1993 i McCutcheon, 2014). Diskriminering blir begrenset i artikkelen til diskriminering mot personer med innvandrerbakgrunn, og ikke andre kjennetegn som kan også føre til diskriminering slik som kjønn, legning, kroppsform (American Psychological Association [APA], u.å.).

Problemstilling og hypoteser

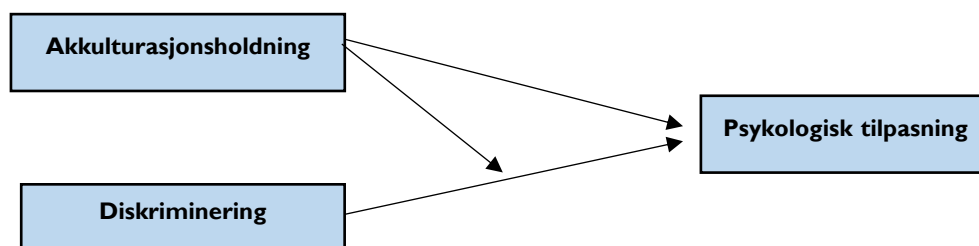
For å utforske tematikken, har jeg kommet fram til følgende to problemstillinger:

1. *Hvordan påvirker akkulturasjonsholdning forskjeller i psykologisk tilpasning blant ungdom med forskjellig innvandrerbakgrunn?*
2. *Hvilken betydning har opplevelsen av diskriminering for deres akkulturasjonsholdning og psykologiske tilpasning?*

I tillegg er tre hypoteser formulert basert på tidligere forskninger:

1. *Ungdom fra alle verdensdeler som ønsker å beholde sin opprinnelige kultur (integrasjon og separasjon akkulturasjonsholdning) har bedre psykologisk tilpasning enn de som ikke gjør det.*
2. *Diskriminering har betydning for psykologisk tilpasning for ungdom fra alle verdensdeler.*
3. *Betydningen av diskriminering for minoritetsungdoms psykologiske tilpasning er moderert av deres akkulturasjonsholdning.*

Teoretisk perspektiv og tidligere forskning innenfor akkulturasjon og diskriminering har bidratt i utarbeidelsen av analysemodellen. Analysemodellen kan bli framstilt som følger:

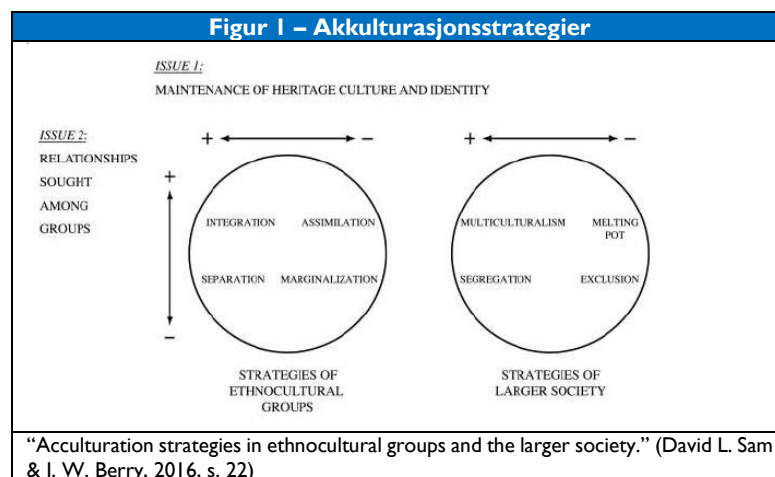
Modellen indikerer at akkulturasjonsholdning og diskriminering antas å påvirke psykologisk tilpasning. Siden psykologisk tilpasning forstås som individets interne tilstand eller følelse av å ha det bra etter langvarig akkulturasjonserfaring (John W. Berry, 1997; David L. Sam & J. W. Berry, 2016), er det naturlig at det blir sett som konsekvens av

akkulturasjonsholdning og diskriminering. Modellen indikerer i tillegg at akkulturasjonsholdning er moderator av sammenheng mellom diskriminering og psykologisk tilpasning. Det vil si at diskriminering og akkulturasjonsholdning skal sannsynligvis samspille i påvirkning av psykologisk tilpasning.

Teoretiske rammeverk

Dominerende x ikke-dominerende perspektiv

Denne masteroppgaven har som tidligere nevnt minoritetsungdom som målgruppe, som en konsekvens av dette har kun det ikke-dominerende gruppeperspektivet fått fokus i artikkelen. Akkulturasjonsteori tar derimot høyde for både ikke-dominerende og dominerende gruppeperspektiv. Liebkind, Mähönen, Varjonen og Jasinskaja-Lahti (2016) hevder at medlemmer av mottakssamfunn har etnisk identitet på samme måte som minoriteter. Akkulturasjon handler om kontakt mellom forskjellige kulturelle grupper og de eventuelle endringer i den ene eller begge gruppene (John W. Berry, 1997; David L. Sam & J. W. Berry, 2016). Medlemmer av mottakerland, eller dominerende gruppe går dermed også gjennom en akkulturasjonsprosess. David L. Sam og J. W. Berry (2016) gjør oss oppmerksom på at det finnes en maktforskjell mellom disse gruppene, og at de ikke-dominerende gruppene ikke alltid har frihet til å velge deres akkulturasjonsstrategier. Terminologien brukt for disse gruppene er derfor ulike.

Den første sirkel i figur 1 viser akkulturasjonsstrategier fra ikke-dominerende grupper forklart i artikkelen. Den andre sirkelen er begrepene brukt for dominerende grupper. Når medlemmer av majoritetssamfunn refererer til sin egen kontakt med minoritets, kalles det også

for *akkulturasjonsstrategier*. Når det handler om deres holdning om hvordan medlemmer av ikke-dominerende grupper skal akkultureres, kalles det for *akkulturasjons forventninger* (Berry 2003 i John W. Berry et al., 2006; David L. Sam & J. W. Berry, 2016). Majoritets strategier eller forventninger følger samme logikk som minoritets strategier presentert i artikkelen. Derfor skal jeg ikke utdype forklaring i kappe. Minoritets *integrasjon*, *assimilasjon*, *separasjon* og *marginalisering* tilsvarer henholdsvis *multikulturalisme*, «*melting pot*», *segregasjon* og *eksklusjon* i majoritetsperspektiv.

Akkulturasjon, assimilasjon og integrasjon

Selv om begrepet akkulturasjon ble definert først gang i 1936 av Refield, minner John W. Berry (1997); David L. Sam og J. W. Berry (2016) om at noen forstår begrepet som «assimilasjon». Det vil si at «akkulturasjon» blir noen ganger tolket som den prosessen hvor personer med innvandrerbakgrunn forlater sin opprinnelige kultur for å adoptere mottakerlands-kultur, noe som strir imot akkulturasjonsteori. Det er viktig å være oppmerksom på at «akkulturasjon» og «assimilasjon» følger akkulturasjonsteoris definisjoner i denne oppgaven. Et annet begrep som kan være grunn til forvirring er «integrasjon».

I samfunnsvitenskap kan begrepet «integrasjon» lede oss tilbake til Émile Durkerheims (1858-1917) teori om solidaritet og samhold mellom menneskers, og hvordan et samfunn henger sammen. I dagens samfunn er integrasjon et kompleks begrep som kan forstås og defineres på forskjellige måter (mer om det i Rugkåsa, 2012). Rugkåsa (2012) klargjør at i offentlige og politiske debatter handler integrasjon av etniske minoriteter om hvordan og hvorvidt minoritetene deltar i majoritetssamfunn. Politisk sett omfatter det å gjøre minoritet til en del av majoriteten. En slik politisk forståelse av integrasjon blir, i akkulturasjonsperspektiv, forstått som assimilasjon, ikke integrasjon. I tråd med John W. Berry et al. (2006), som kartlegger Norge som et land med lavt nivå av politikk som fremmer kulturdiversitet, drøfter Rugkåsa (2012) at Norge viser en svak multikulturalistisk integrasjonspolitikk overfor innvandrere. Hun hevder at likhetsidealer står sterkere enn multikulturalistiske idealer. I denne forstand, ut fra akkulturasjonsteori begrep, kan Norge bli sett som *melting pot* samfunn, og ikke multikulturell, og som har en forventning om at personer med innvandrerbakgrunn assimilerer fremfør å integrere seg.

Transnasjonalitet og interseksjonalitet

Transnasjonalitet er et teoretisk perspektiv som har lignende tematikk som akkulturasjonsteori. Transnasjonalitet handler om flere bånd og interaksjoner som forbinder

mennesker eller institusjoner over landegrensene (Vertovec, 1999). Interseksjonalitet på sin side handler ikke akkurat om nasjonalidentitet, men om hvordan forskjellige sosiale kategorier kan samvirke og påvirke individets leve- og livsvilkår (Thun, 2018). Disse teoretiske perspektivene har noen felles trekk, men skiller seg i noen aspekter fra akkulturasjonsteori.

Et likhetstrekk jeg vektlegger ved transnasjonalitet og akkulturasjon er det at nasjonalidentitet ikke er ekskluderende. Nasjonalidentitet kan forstås som “an individual’s sense of self in terms of membership in a particular nation or nation state» (Liebkind et al., 2016). Dette betyr at ungdommer kan føle tilhørighet til både Norge og et annet land samtidig. De trenger ikke nødvendigvis å velge mellom dikotomisk identiteter eller opplever vedvarende konflikt på grunn av dette. Ungdom som har «integrasjon» som akkulturasjonsstrategi kan forstås som om de har en transnasjonal identitet. Transnasjonalitet kan på sin side omfatte mer enn dette. Vertovec (1999, 2001) påpeker viktighet av globalisering og teknologi i denne prosessen og bringer til drøfting hvordan for eksempel internett, TV, og kulturelle reproduksjoner (som film, musikk, dans) kan påvirke individets transnasjonale identitet.

Vertovec (1999) legger vekt på at i et transnasjonalt perspektiv er det en felles bevissthet eller sett av erfaring som knytter mennesker til et sosialt nettverk. «The awareness of multi-locality stimulates the desire to connect oneself with others, both ‘here’ and ‘there’ who share the same ‘routes’ and ‘roots’” (Vertovec, 1999, s. 450). Ungdoms tilhørighetsfølelse trenger dermed ikke nødvendigvis å være knyttet til gruppering innenfor Norge eller i foreldrenes hjemland, men blir knyttet til mennesker i hele verden. Dette kan tyde på at ungdommer kan knytte seg til hverandre på tvers av nasjonalidentitet, så lenge de opplever at de har noe til felles. Etter min tolkning åpner dette synspunkt for antakelse om at, ikke kun kulturelle- og nasjonalidentiteter kan krysse grenser, men også opplevelse av diskriminering kan påvirkes av å tilhøre en gruppe som er utsatt for diskriminering i andre land.

Dette fører til det neste teoretiske perspektivet som kan være viktig å drøfte når det gjelder akkulturasjon, nemlig interseksjonalitet. Andre sosiale kategorier kan spille en rolle i ungdoms liv som samvirker med deres kultur eller nasjonalidentitet. Kategorier som kjønn, seksuell identitet og sosioøkonomisk bakgrunn kan være noen eksempler. Det interseksjonelle perspektivet påpeker viktigheten av å ha i fokus forskjeller innad en gruppe (Crenshaw, 2006). Det vil si at ikke alle barn av europeere har samme opplevelse. Det å ha europeisk bakgrunn skal samspille med de andre kategoriene når ungdom møter det norske samfunnet. Det er derimot ikke å samle kategorier som er hovedfokus i interseksjonalitet, men å avdekke hva slags kategorier som gjør en forskjell i menneskets opplevelse (Staunæs, 2003). Med andre ord, er

interseksjonalitet ikke ut etter å si at en ungdom er en europeisk mørk hetero jente med høy sosioøkonomisk status. Det er snarere viktigere å forstå om samspill mellom disse kategoriene påvirker jentas møte med det norske samfunnet. Om for eksempel opplevelsen av denne jenta er kvalitativt forskjellig i forhold til opplevelsen av en gutt som tilhører de samme kategoriene, kan en avdekke at «kjønn» er en viktig kategori i Norge. Med dette kan en interseksjonell analyse belyse maktstruktur i et samfunn (Mattsson, 2015). Det interseksjonelle perspektivet kan brukes sammen med akkulturasjonsteori for å få en bredere og nyansert forståelse av ungdomssituasjon.

Metode og data

En statistisk analyse benyttes for å besvare problemstillingene i denne oppgaven. Datamaterialet er basert på ungdomsundersøkelse Ung i Oslo 2015, gjennomført av NOVA i samarbeid med de regionale kompetansesentrene for rusfeltet (KoRus). Ungdata er finansiert over statsbudsjettet gjennom tilskudd fra Helsedirektorat. NOVA er ikke ansvarlig for analyser og fortolkninger av resultatene i denne oppgaven. Ung i Oslo 2015 er en tversnittstudie utført med 24.000 ungdommer fra alle trinn på ungdomsskole og videregående skole, som har svart på spørsmålene i perioden januar til mars 2015 (Andersen & Bakken, 2015).

Med tversnittstudie menes at spørreundersøkelsen er basert på et stort og representativt utvalg hvorav hver respondent spørres kun én gang i det begrensede tidsrommet undersøkelsen er utført. Slik design er tidsbegrenset og kan derfor ikke brukes for å gjøre slutning om prosesser som skjer i løpet av tid (Ringdal, 2013). Designet har som mål å gi en statistisk beskrivelse av populasjon som studeres. Ung i Oslo 2015 er egnet til min studie fordi jeg ser på sammenheng mellom akkulturasjonsholdning og psykologisk tilpasning, samt diskriminering, akkulturasjonsholdning og psykologisk tilpasning på et gitt tidspunkt. Jeg har ikke til hensikten å trekke noe slutning om endringer over tid.

Datakvalitet

72% av videregående elevene har svart på undersøkelsen Ung i Oslo 2015 (Andersen & Bakken, 2015), noe som er en robust svarandel. Kun videregående elever har svart på spørsmål om verdensdel, og derfor er ikke ungdomsskoleelevene inkludert i utvalget. Tallene fra SSB (2019a) viser at 7569 videregående elever i Oslo i 2015 hadde innvandrerbakgrunn, men kun 3408 (45%) har svart på spørreskjemaet. Dette danner mitt nettoutvalg. Omtrent 93% av dem har bakgrunn fra Europa, Afrika og Asia. I 2015 hadde Oslo 8695 ungdommer mellom 16 og

19 år innvandrerbakgrunn og 8456 (97%) hadde sitt opphav fra Europa, Afrika og Asia (SSB, 2019b). Siden kun 83,3% av alle ungdommer mellom 16 og 18 år med innvandrerbakgrunn var registrert som elever, lærling eller lære kandidat (SSB, 2019c), kan forskjell i prosentandel skyldes at noen av disse gruppene ikke var på videregående skolen, eller at de var lærling eller lære kandidat. Kun elever har fått tilbud om å delta i Ung i Oslo 2015 (Andersen & Bakken, 2015). Yrkesfagelever på VG3 viser også å være underrepresentert, og noen elever har blitt fritatt på grunn av språkvansker eller helsetilstand (Andersen & Bakken, 2015).

1946 (61% av nettoutvalg) av ungdom med europeisk, afrikansk og asiatisk bakgrunn har svart på de vesentlige spørsmålene for artikkelen – mitt analytisk utvalg. Dette er et stort frafall og danner om lag 26% av bruttoutvalg. Mange av disse spørsmålene kom i slutten av undersøkelsen og har sensitivt innhold, som spørsmål om opplevelse av diskriminering. Disse er kjente grunner for tilfeldig frafall, og det representerer ikke nødvendigvis en trussel for representativitet (Ringdal, 2013; Skog, 2004). Siden frafallet er stort, er det svært viktig å se nærmere på om det er grunner til å tro at det har skjedd et systematisk frafall fra utvalget som påvirker generalisering av resultatet til populasjon.

Frafallanalyse. En «fracfallvariabel» ble opprettet med dataene som ble ekskludert av analyse. Variabelen er sum av manglende svar på hovedvariablene i artikkelen – psykiske helseplager, selvbilde, diskriminering, integrasjon og separasjon. Det ble inkludert verdier av de som manglet mer enn syv svar på psykiske helseplager indeks, manglet mer enn to svar for indekser selvbilde og diskriminering, samt de med manglende svar for integrasjon og separasjon. Jeg har i tillegg opprettet en dummy variabel for verdensdel – med Afrika som referanseverdi 0. Deretter har jeg kjørt en regresjonsanalyse med «fracfallvariabel» som avhengig variabel og kjønn, sosioøkonomisk bakgrunn, sosial støtte, generasjon, og Europa og Asia som uavhengige variabler (tabell 1). Variablene ble operasjonalisert på samme måte som i artikkelen.

Analysen tyder på systematisk frafall i analyseutvalg. Flere gutter enn jenter har falt fra analysen ($p < .05$). De med lavere sosioøkonomisk bakgrunn viser å være overrepresentert blant de som ikke har svart på hoved spørsmål i studiet ($p < .001$). De som er født i Norge har svart på spørsmålene mer enn de som har flyttet hit etter fødsel ($p < .01$), og ungdom med afrikansk bakgrunn har svart på mindre spørsmål enn de med europeisk og asiatisk bakgrunn ($p < .01$). Kun graden av sosial støtte viser ikke å ha påvirket om ungdommer svart på spørreundersøkelsen eller ikke.

Tabell 1 – Frafallanalyse av analyseutvalg		
	Frafallvariabel	
	B	Beta
Konstant	0,296	
Kjønn	-0,04*	-0,05
Sosioøkonomisk bakgrunn	-0,03***	-0,08
Sosial støtte	0,01	0,01
Generasjon	0,05**	0,06
Europa	-0,08**	-0,08
Asia	-0,06**	-0,07

Kjønn: gutter= 0; jente=1
 Sosioøkonomisk bakgrunn: laveste = 1 – høyeste = 5
 Sosial støtte: Nei=1; kanskje= 2; helt sikker=3
 Generasjon: Andre=1; første = 2
 *p<.05 **p<.01 ***p<.001

Siden jeg kjører separat regresjonsanalyse for hver verdensdel, har jeg valgt å analysere frafall innenfor hver gruppe. Som vist i frafallanalysen ovenfor svarer ungdom med afrikansk bakgrunn mindre på spørsmål enn de andre ungdommene. 47,7% (N=358) av nettoutvalg danner analyseutvalg for ungdom med afrikansk bakgrunn, mens 67,7% (N= 421) av nettoutvalg danner analyseutvalg for ungdommer med foreldrene innvandret fra Europa og 64,3% (N=1167) av nettoutvalg utgjør analyseutvalg for ungdom med asiatisk foreldre.

Analysen innenfor hver verdensdel viser at noen grupper er mer representativt enn andre (tabell 2). Mens ungdom med europeisk bakgrunn ikke viser å ha overrepresentasjon blant de som har falt fra undersøkelse, ser man at ungdom med afrikanske foreldre som er norsk født viser å ha svart mer enn de som er født i Afrika ($p<.01$). Forskjell i kjønn ($p<.01$) og sosioøkonomisk bakgrunn ($p<.001$) funnet i analyse med alle verdensdelene sammen (tabell 1), vises kun blant ungdom med asiatisk bakgrunn.

For å undersøke nærmere frafallet i sosioøkonomisk bakgrunn i de forskjellige gruppene, har jeg kjørt en krysstabell analyse med «Missing value analyse» verktøy fra SPSS. Resultatet vises i vedlegg 1 med fordeling innenfor alle andre variabler. Det viser seg at manglende svar blant de med lavest sosioøkonomisk bakgrunn er ganske høy, men de med afrikansk og europeisk bakgrunn viser også manglende svar blant de med høyeste sosioøkonomisk bakgrunn. Dette utjevner forskjellen og slår dermed ikke ut som signifikant i regresjonsanalyse. Som nevnt ovenfor er frafall høyeste i variablene som handler om sensitive

opplysninger (selvbilde, psykiske helseplager, diskriminering og integrasjon/ separasjon). I tillegg kom diskriminering og integrasjon/separasjon i slutten av undersøkelsen. Det er også mulig å merke at mer enn halvpart av ungdom med afrikanske foreldre selv rapporterer å ha den laveste sosioøkonomisk bakgrunn. Når frafall er så stor som 48% på spørsmål om integrasjon/separasjon, mister analyseutvalg nesten halvparten av denne gruppen.

Tabell 2 - Frafallanalyse verdensdel			
Verdensdel		Frafallvariabel	
		B	Beta
Europa	Konstant	0,245	
	Kjønn	-0,03	-0,03
	Sosioøkonomisk bakgrunn	-0,02	-0,07
	Sosial støtte	0,01	0,00
	Generasjon	0,02	0,02
Afrika	Konstant	0,185	
	Kjønn	0,02	0,02
	Sosioøkonomisk bakgrunn	-0,01	-0,03
	Sosial støtte	-0,01	-0,01
	Generasjon	0,11**	0,12
Asia	Konstant	0,268	
	Kjønn	-0,07**	-0,08
	Sosioøkonomisk bakgrunn	-0,04***	-0,10
	Sosial støtte	0,02	0,02
	Generasjon	0,05	0,05

Kjønn: gutter= 0; jente=1
 Sosioøkonomisk bakgrunn: laveste = 1 – høyeste = 5
 Sosial støtte: Nei=1; kanskje= 2; helt sikker=3
 Generasjon: Andre=1; første = 2
 *p<.05 **p<.01 ***p<.001

Håndtering av frafallverdier. For å unngå å miste flere respondenter, har jeg valgt å ikke bruke POP variabel. «POP» står for populasjon, og POP variabel er en måte å operasjonalisere analytisk utvalg på (Almquist, Ashir & Brännström, 2014). Denne operasjonaliseringsmåten inkluderer kun respondenter som har svart på alle variablene. For å håndtere frafall på best mulig måte, har jeg brukt erstattet verdier på indeks. Respondenter som manglet mindre enn 50% svar på indeksspørsmålene har fått gjennomsnittsverdi. Ellers har jeg

brukt *listwise* på regresjonsanalyse. I listwise blir enheter med manglende verdi på en variabel utelatt fra alle beregninger så lenge variabelen inngår i modellen som analyseres (Christophersen, 2009).

Analysestrategi

Litteratursøk. Jeg har gjennomført litteratursøk for å sikre oversikt over akkulturasjonsfeltet. Hovedfokus var studier som handler om akkulturasjonsprosess blant immigranter og deres etterkommere. Selv om hovedmål i søket mitt var «minoritetsungdom i Norge», har jeg også søkt på studier utført i utlandet og med voksne. I tillegg har jeg vekslet noen epost med sentrale forskere på akkulturasjonsfelt i Norge: David L. Sam (Universitetet i Bergen) og Jonas R. Kunst (Universitetet i Oslo). Dette for å sikre at studiet passer i feltet, og at jeg har dekket de viktigste forskninger og teorier om akkulturasjon.

Analyseverktøy. SPSS er brukt som hoved analyseverktøy. Bøkene skrevet av Christophersen (2009) og Almquist et al. (2014) har veiledet meg. Excel brukes for tabeller og små justeringer og matematiskoperasjoner.

Analyse. Hoved analysemetode brukt i studiet er multivariat lineær regresjon. Skog (2004) hevder at regresjonsanalyse er vanlig i samfunnsvitenskapelige forskning. Dette er en kontrollvariabelmetode som innebærer at modellen kontrollerer for bakenforliggende faktorer. Målet er å sammenligne undergrupper av observasjonsheter som er så like som mulig ved å ta i betraktning mulige konfunderende variabler. En skal dermed være observant på å kontrollere for konkurrerende forklaringer. En svakhet ved metoden er at forskeren ikke har oversikt over alle de konfunderende variablene (Skog, 2004). Jeg tar for meg kontrollvariablene for å unngå konfunderende forklaring. Jeg er derimot oppmerksom på at andre variabler kan være viktige.

Det er lagt tre separate regresjonsanalyser, én for hver verdensdel, hvor *selvbilde* og *psykiske helseplager* er avhengige variabler. Modellene er like og består av følgende uavhengige variabler: Modell 1 – variabler som måler akkulturasjonsholdning – *Integrasjon og separasjon*. Modell 2 legges til kontrollvariabler som har vist å ha påvirkning på psykologisk tilpasning til ungdom fra tidligere forskninger – *kjønn, sosioøkonomisk bakgrunn, generasjon* (første eller andre generasjon innvandre), og *sosial støtte*; i tillegg til *diskriminering*. Til slutt legges til samspill mellom diskriminering og akkulturasjonsholdninger i modell 3.

For å sikre kvalitet av studiet (Ringdal, 2013; Skog, 2004) har jeg vurdert om regresjonsmodeller oppfyller regresjonsanalysens forutsetninger. Alle tre modeller viser at sammenheng mellom variabler er lineær; restleddvariasjonene er homoskedastiske,

normalfordelt og uavhengige av hverandre (ikke autokorrelert); og at den uavhengige variabelen og restleddet ikke korrelerer med hverandre (vedlegg 2). Amerika/Oseania ble vurdert som egen regresjon modell. Den ble ekskludert i denne oppgaven på grunn av lavt antall representanter i denne grupper (N=81), noen som har ført til at regresjonsanalysens forutsetninger ikke har blitt oppfylt.

Variabler. Variablene brukt i Ung i Oslo 2015 er følgende:

Tabell 4 – Variabler	
Mine variabler	Originalt variabelnavn i Ung i Oslo 2015
Selvbilde (indeks)	selvbilde1, selvbilde2, selvbilde4, selvbilde5
Psykiske helseplager (indeks)	depr1, depr2, depr3, depr4, depr5, depr6, depr7, depr8, angst1, angst2, angst3, angst4, angst5, angst6
Diskriminering (indeks)	innvprob1, innvprob2, innvprob3, innvprob4
Integrasjon og separasjon	kultur3, kultur4
Kjønn	kjonn
Sosioøkonomisk bakgrunn	wzsos5
Generasjon	fodenorge
Sosial støtte (indeks)	persprob1, persprob2, persprob3 og persprob4
Europa, Afrika og Asia (filter og/eller splitt fil)	verdensdel_ny

Akkulturasjonsholdning med og uten foreldre. I artikkelen er akkulturasjonsholdning operasjonalisert gjennom to spørsmål: «Er det viktig for deg å leve etter norsk kultur og norske tradisjoner?», som måler ønsket om kontakt med den norske kulturen; og «Er det viktig for deg å leve etter dine foreldre opprinnelige hjemlands kultur og tradisjoner», som måler holdning om hvordan ungdom skal beholde sin opprinnelige kultur (dypere drøfting om det i artikkel). I tillegg til disse, har Ung i Oslo 2015 de to følgende spørsmål som ble vurdert å bli brukt: «Er det viktig for dine foreldre at du lever etter norsk kultur og tradisjoner?», som handler om kontakt med den norske kultur- dimensjonen; og «Er det viktig for dine foreldre at du lever etter deres opprinnelige hjemlands kultur og tradisjoner», som omfatter dimensjonen å beholde opprinnelig kultur. Alle spørsmålene har som svaralternativer: Vil helst ikke leve etter = 1; uviktig = 2; viktig=3; Svært viktig =4.

Det er to hovedgrunner for at det ble vurdert å ikke inkludere de siste spørsmålene, én metodologisk og én teoretisk. For den første er det en forskjell mellom gruppene i hvor sterk korrelasjon mellom hva ungdom mener selv, og hva de synes foreldrene mener om deres kontakt med opprinnelig kultur er. Korrelasjon mellom svarene fra ungdom og foreldrene når de gjelder integrasjon/marginalisering er sterk for alle grupper - Europa (.634) Afrika (.627), Asia (.610). Pearson korrelasjon om separasjon/assimilering er derimot moderat og nesten lavt for Asia - Europa (.513), Afrika (.431) og Asia (.382), selv om alle er statistisk signifikant ($p < 0.01$).

Den teoretiske grunnen er at spørsmålene ikke er et mål på hva foreldrene mener, men heller på hva ungdom tolker om hva foreldrene mener. Det å ta med foreldrene sine perspektiv om ungdoms akkulturasjon er viktig og har blitt brukt i John W. Berry et al. (2006). Dette vil også kunne belyse tematikken ut fra generasjonskonflikt, som er en etterspurt kunnskap i barnevernsfeltet (Berg et al., 2017). Ettersom de spørsmålene ikke var svart av foreldrene selv, er det grunn til å tro at dette er et mål for ungdommenes sine opplevelser og kan åpne for svak begrepsvaliditet. Derfor har jeg valgt å ekskludere disse to spørsmålene fra operasjonalisering av akkulturasjonsholdning (integrasjon og separasjon).

Diskriminering x åpen og skjult diskriminering. En annen variabel som har blitt grundig vurdert i hvordan den skulle operasjonaliseres er diskriminering. Det blir tatt opp i artikkelen at diskriminering er en indeks med fire spørsmål hvorav de to første handler om skjult diskriminering, og de to siste om åpen diskriminering. Disse to begrepene er velbrukt i litteraturen (Paradies, 2006), men har ikke blitt brukt i den mest kjente akkulturasjonsforskningen. Det å kunne sammenligne forskjellen mellom disse to typer diskriminering hjelper til å nyansere bildet om hvordan disse typer diskriminering påvirker akkulturasjonsholdning og psykologisk tilpasning. Er det større betydning å oppleve åpen diskriminering eller fører begge til samme konsekvens? Det ble kjørt regresjonsvurdering med diskriminering delt i skjult og åpen. Dette har vist noe kolinearitet, men det var fortsatt innenfor toleranse (VI). Når de fire spørsmålene samles til en indeks, blir reliabilitet veldig sterk ($\alpha=.857$), noen som tyder på at selv om teoretisk sett handler disse to typer diskrimineringer om forskjellige opplevelser, har statistisk sett disse opplevelsene sterk sammenheng. Derfor har jeg valgt å operasjonalisere diskriminering som en indeksvariabel med alle fire spørsmål.

Etisk retningslinje

Ung i Oslo 2015 har fulgt etisk retningslinje ved å informere om undersøkelsen til elevene og foreldrene av de under 18 år, men det var elevene selv som bestemte om de skulle delta eller ikke. Ungdom har i tillegg fått informasjon om at de kunne hoppe over noen svar og trekke seg når som helst. Utvalg brukt i denne oppgaven, elevene fra videregående skole, har gjennomført en ikke-anonym undersøkelse – det vil si at ved kombinasjon av svarene kan være mulig å «bakidentifisere» noen respondenter. I november 2014 ble den delen av undersøkelsen som ikke er anonym meldt til Norsk samfunnsvitenskapelig datatjenest (Andersen & Bakken, 2015). Det er derimot et vilkår for bruk av dataene at det ikke er tillatt bakveisidentifisering av enkeltperson, og anonymitet av respondentene har blitt dermed beholdt i denne studien. Jeg har i tillegg fått signert samtykkeerklæring for studenter som har tilgang til Ungdata, og gjennom

det har jeg forpliktet meg til å kun bruke dataene til mitt masterprosjekt, ikke dele dataene med andre, samt gi beskjed om at de er slettet i slutten av prosjektet.

Resultat

Denne studien støtter delvis hypotesen 1, som antar at integrasjon og separasjon har en positiv påvirkning i psykologisk tilpasning. Det tyder på at det avhenger av hvilken psykologisk tilpasning en måler, og resultatet varierer mellom forskjellige verdensdeler. For ungdom med europeisk bakgrunn bidrar integrasjon og separasjon med å øke selvbildet, men kun separasjon minsker psykiske helseplager. For barna av afrikanere er kun separasjon betydningsfull for selvbildet, men ingen av disse holdninger hjelper med å redusere psykiske helseplager. Til slutt er de med asiatiske bakgrunn som, når andre variabler blir holdt konstant, integrasjon og separasjon både øker selvbilde og minsker psykiske helseplager.

Hypotesen 2 er bekreftet og viser at diskriminering har betydning for psykologisk tilpasning for ungdom fra alle bakgrunner - de som opplever diskriminering hyppigere presenterer dårligere selvbilde og mer psykiske helseplager. Regresjonsanalysen viser også at akkulturasjonsholdning er moderator av forhold mellom diskriminering og psykologisk tilpasning (hypotese 3), men kun i noen tilfeller og det varierer mellom grupper. Integrasjon og diskriminering interagerer i deres påvirkning i selvbilde av europeeres- og afrikaneres barn, mens selvbildet av ungdom med asiatiske foreldre er påvirket av interaksjon mellom separasjon og diskriminering. Samspill viser ikke å ha betydning for psykiske helseplager.

Tabell 5 – Oppsummering av resultatet					
		Akkulturasjonsholdning		Diskriminering	Samspill
		Integrasjon	Separasjon		
Europa	Selvbilde	Ja +	Ja +	Ja -	Integrasjon diskriminering x
	Psykiske helseplager	Nei	Ja -	Ja +	Nei
Afrika	Selvbilde	Nei	Ja +	Ja -	Integrasjon diskriminering x
	Psykiske helseplager	Nei	Nei	Ja +	Nei
Asia	Selvbilde	Ja +	Ja +	Ja -	Separasjon diskriminering x
	Psykiske helseplager	Ja -	Ja -	Ja+	Nei

Hvordan integrasjon, separasjon, diskriminering og deres samspill påvirker selvbilde og psykiske helseplager med deres retninger.

Diskusjon

Begge problemstillingene blir besvart i artikkelen og mulige årsaker til forskjell mellom resultatet i studien og tidligere forskninger er diskutert. Resultatet drøftes også med utgangspunkt i teoretiske påstander. Berrys akkulturasjonsteori er anvendt i hele artikkel, fra valg av begrep i tittelen og problemstilling til operasjonalisering og drøfting av resultatet. Det er ikke fokus på kritikk av teorien i artikkelen, men jeg har vært observant og valgt de nyeste forskninger og teoretiske perspektiv siden akkulturasjonsteori er i konstant endring. Kritikken kommer dermed fram i de endringer som har blitt gjort i løpet av årene. Parallele teoretiske perspektiv om kulturidentitet tas opp kun her i kappen, men ikke i artikkelen.

Resultatene viser som nevnt variasjon mellom forskjellige verdensdeler. Som drøftet i artikkelen, kan dette skyldes forskjellige forventninger som ungdom med forskjellig bakgrunn får fra det norske samfunnet (Kunst & Sam, 2013, 2014), og kan knyttes til hvor synlig eller usynlig de er (Padilla & Perez, 2003). Dette heller mot Padilla og Perez (2003) sine refleksjoner om at akkulturasjonsforskning trenger å være mer oppmerksom på hvordan personer med innvandrerbakgrunn tolker forventninger fra dominerende grupper. "Perceptions are likely to affect the process of redefining their identity and whether and to what extent they choose acculturation and membership in the host culture" (Padilla & Perez, 2003, s. 50). Mine resultater kan derfor speile en reel forskjell mellom grupper, og ikke skyldes en systematisk feil i analyseutvalg.

Bidrag til barnevernet

Ungdoms akkulturasjonserfaring og deres opplevelse av diskriminering kan anvendes i barnevernsfeltet på ulike måter. Resultatet fra studien har vist viktigheten av tema for minoritetsungdoms liv. Tematikken kan tas opp i vurdering av barnets beste og særlig behov for hjelp fra barnevernet i undersøkelsesfasen. Det kan også vurderes om det trengs tiltak for å forsterke ungdommens tilhørighet til sin opprinnelig og/eller norske kulturen, så lenge de ønsker det, og det er viktig for dem. Tematikken kan også være viktig i vurdering av fosterhjem og om ungdom trenger spesifikk oppfølging på institusjon – er denne familien/institusjon åpen for multikulturalisme? Resultatet fra nåværende undersøkelse kan derimot ikke brukes som fasit på hva som er best for ungdom fra hver enkelt verdensdel. I tråd med et interseksjonalitets perspektiv, nevnt ovenfor, bør andre kategorier som kjønn, etnisitet, seksuell identitet tas gjerne med i vurdering. Data tilbyr ikke informasjon om hvilket land/etnisitet ungdommer kommer fra, samt deres sosioøkonomiske bakgrunn i hjemlandet, grunnen for deres foreldrenes flyttet til Norge eller andre faktorer. Disse opplysninger påvirker deres akkulturasjonserfaring (David

L. Sam & J. W. Berry, 2016). Deres forhold med viktige personer og familiemedlemmer er også vesentlige for å forstå akkulturasjonsprosessen (Van Oudenhoven, Stuart & Tip, 2016). Disse opplysninger kan komme fram i samtaler med ungdom og deres foreldre for å danne et helhetlig bilde av deres akkulturasjonserfaring og opplevelse av diskriminering.

Konklusjon

Denne studien støtter delvis akkulturasjonsteori og tidligere forskning om at akkulturasjonsholdning integrasjon og separasjon fører til bedre psykologisk tilpasning blant ungdom med foreldre innvandret fra Europa, Afrika og Asia. Hvilken holdning som har betydning varierer mellom hvilken verdensdel de kommer fra. Resultatet støtter antakelsen om at opplevelse av diskriminering er negativ relatert til god psykologisk tilpasning i alle grupper. I tillegg viser det seg at akkulturasjonsholdning fungerer som moderatorvariabel mellom diskriminering og psykologisk tilpasning som forventet, men med noen variasjoner mellom gruppene. Denne studien kan være relevant for barnevernet og kan brukes i vurdering av situasjoner av ungdom med innvandrerbakgrunn sammen med andre vesentlige faktorer. Det er mulig å forske videre på hvordan tematikken akkulturasjonsholdning og diskriminering er brukt i barnevernet, samt om det finnes og brukes spesifikke tiltak for å forsterke ungdoms ønske om kontakt med sin opprinnelig og den norske kulturen.

Litteraturliste

- Abu-Rayya, H. M. & Sam, D. L. (2017). Is Integration the Best Way to Acculturate? A Reexamination of the Bicultural-Adaptation Relationship in the "ICSEY Dataset" Using the Bilinear Method. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 48(3), 287-293. <https://doi.org/10.1177/0022022116685846>
- Almquist, Y. B., Ashir, S. & Brännström, L. (2014). A guide to quantitative methods I. Stockholm: CHESS. Hentet fra <https://blogg.hioa.no/metode/files/2017/10/A-guide-to-quantitative-methods-Almquist-Ashir-Brännström-version-1.0.4.pdf>
- American Psychological Association. (u.å.). Discrimination: What it is, and how to cope. Hentet 22.04 2019 fra <https://www.apa.org/helpcenter/discrimination>
- Andersen, P. L. & Bakken, A. (2015). *Ung i Oslo 2015*. Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA).
- Barnevernloven. (1992). Lov om barneverntjenester (LOV-1992-07-17-100) Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100>
- Berg, B., Paulsen, V., Midjo, T., Haugen, G. M. D., Garvik, M. & Tøssebro, J. (2017). *Myter og realiteter. Innvandreres møter med barnevernet* (Myter eller realiteter - møter mellom innvandrere og barnevernet). Trondheim: NTNU Samfunnsforskning.
- Berit, B. & Veronika, P. (2015). Myter eller realiteter? - Møter mellom innvandrere og barnevernet. *Tidsskriftet Norges Barnevern*, (02), 152-155.
- Berry, J. W. (1997). Immigration, Acculturation, and Adaptation. *Applied Psychology*, 46(1), 5-34. <https://doi.org/10.1111/j.1464-0597.1997.tb01087.x>
- Berry, J. W. & Hou, F. (2017). Acculturation, discrimination and wellbeing among second generation of immigrants in Canada. *International Journal of Intercultural Relations*, 61, 29-39. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2017.08.003>
- Berry, J. W., Phinney, J. S., Sam, D. L. & Vedder, P. (Red.). (2006). *Immigrant youth in cultural transition : acculturation, identity, and adaptation across national contexts*. Mahwah, N.J: Lawrence Erlbaum.
- Berry, J. W. & Sabatier, C. (2011). Variations in the assessment of acculturation attitudes: Their relationships with psychological wellbeing, 658-669. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2011.02.002>
- Christophersen, K.-A. (2009). *Databehandling og statistisk analyse med SPSS* (4. utg.). Oslo: Unipub.
- Crenshaw, K. W. (2006). Mapping the margins. Intersectionality, identity politics and violence against women of color. *Kvinder, køn & forskning*, 2-3, 7-20.
- Dzamarija, M. T. (2019). Slik definerer SSB innvandrere. Hentet 14.04 2019 fra <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/slik-definerer-ssb-innvandrere>
- Eide, K. (2012). *Barn på flukt. Psykososialt arbeid med ensilige mindreårige flyktninger*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Hennum, N. (2016). Barnevernsbarn i ekspertisesamfunn: Tid for refleksjoner. I(s. [131]-151). Oslo: Gyldendal akademisk, 2016.
- Holm-Hansen, J., Haaland, T. & Myrvold, T. (2007). *Flerkulturelt barnevern : en kunnskapsoversikt*. Oslo: Norsk institutt for by- og regionforskning.

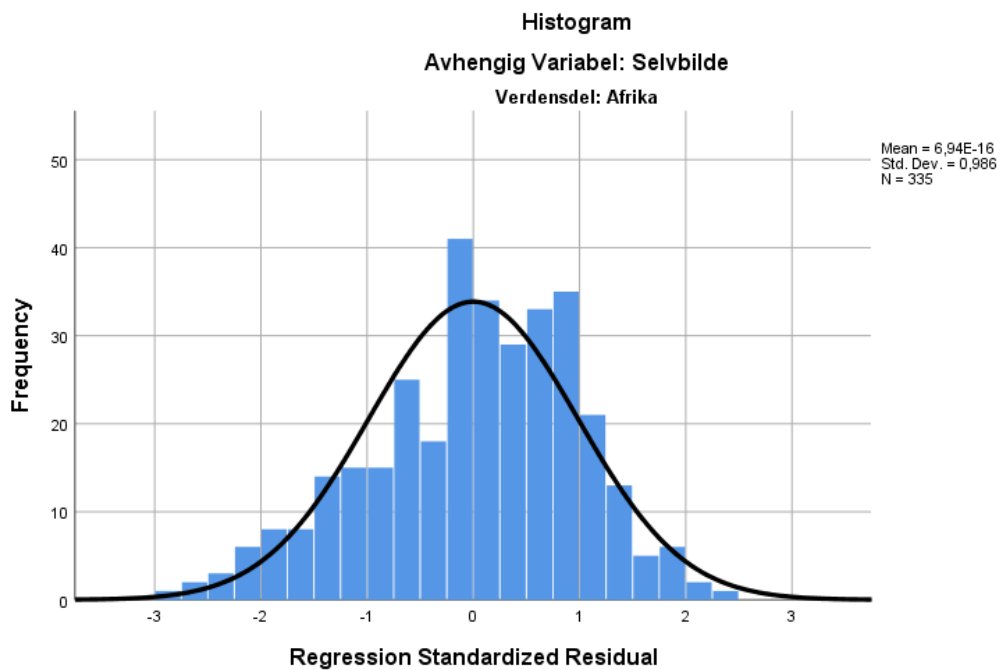
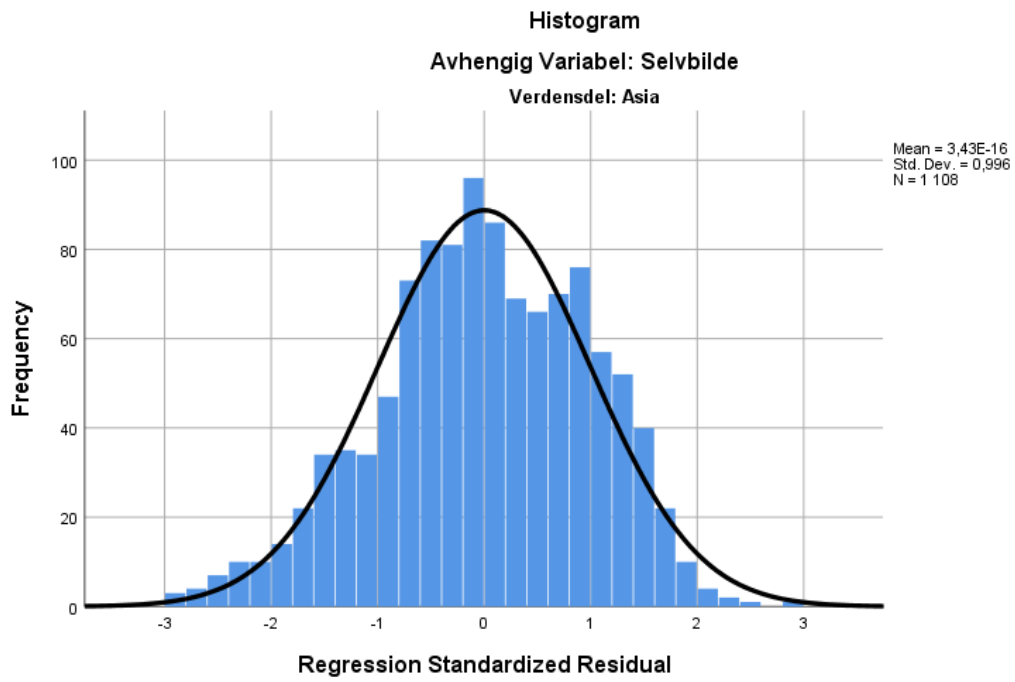
- Kunst, J. R. & Sam, D. L. (2013). Relationship between perceived acculturation expectations and Muslim minority youth's acculturation and adaptation, 477-490. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2013.04.007>
- Kunst, J. R. & Sam, D. L. (2014). "It's on Time That They Assimilate" – Differential acculturation expectations towards first and second generation immigrants. *International Journal of Intercultural Relations*, 39(1), 188-195. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2013.10.007>
- Liebkind, K., Mähönen, T. A., Varjonen, S. & Jasinskaja-Lahti, I. (2016). Acculturation and identity. I D. L. Sam & J. W. Berry (Red.), *The Cambridge Handbook of Acculturation Psychology* (s. 30-49). Cambridge: Cambridge University Press.
- Marte Knag, F., Anette, C. I., Ragnhild, B. & Lennart, N. (2015). Frykten for barnevernet - En undersøkelse av etniske minoritetsforeldres oppfatninger. *Tidsskriftet Norges Barnevern*, (02), 81-96.
- Mattsson, T. (2015). *Interseksjonalitet i sosialt arbeid : teori, refleksjon och praxis* (2. oppl. utg.) Gleerups Utbildning AB.
- McCutcheon, K. D. (2014). Discrimination. I *Encyclopedia of Social Work* (Nov. utg.). National Association of Social Workers. Oxford University Press. Hentet 28. Okt 2018 fra <https://oxfordre.com/socialwork/view/10.1093/acrefore/9780199975839.001.0001/acrefore-9780199975839-e-897>
- Oppedal, B. & Toppelberg, C. O. (2016). Acculturation development and the acquisition of culture competence. I D. L. Sam & J. W. Berry (Red.), *The Cambridge Handbook of Acculturation Psychology* (s. 71-92). Cambridge: Cambridge University Press.
- Padilla, A. M. & Perez, W. (2003). Acculturation, Social Identity, and Social Cognition: A New Perspective. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*, 25(1), 35-55. <https://doi.org/10.1177/0739986303251694>
- Paradies, Y. C. (2006). Defining, conceptualizing and characterizing racism in health research. *Critical Public Health*, 16(2), 143-157. <https://doi.org/10.1080/09581590600828881>
- Ringdal, K. (2013). *Enhet og mangfold : samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode* (3. utg. utg.). Bergen: Fagbokforl.
- Rugkåsa, M. (2012). *Likhetens dilemma : om sivilisering og integrasjon i den velferdsambisiøse norske stat*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Rugkåsa, M., Eide, K. & Ylvisaker, S. (2015a). Barnevernsarbeideres møte med barn og familier med minoritetsbakgrunn. *Norges barnevern*, 92, 98-106.
- Rugkåsa, M., Eide, K. & Ylvisaker, S. (2015b). Kulturalisering og symbolsk mening i barnevernsarbeid. *Tidsskrift for velferdsforskning*, 18(2), 82-95.
- Sam, D. L. & Berry, J. W. (2016). Theoretical perspectives. I D. L. Sam & J. W. Berry (Red.), *The Cambridge Handbook of Acculturation Psychology* (s. 11-29). Cambridge: Cambridge University Press.
- Skog, O.-J. (2004). *Å forklare sosiale fenomener. En regresjonsbasert tilnærming* (2. utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- SSB. (2019a). 05958: Elever og lærlinger med innvandrerbakgrunn, etter region, kjønn, statistikkvariabel og år. I *Statistikkbanken Elever med innvandrerbakgrunn* (22.02.2019 utg.): Statistisk sentralbyrå. Hentet fra <https://www.ssb.no/statbank/list/vgu>
- SSB. (2019b). 07111: Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, etter region, alder, kjønn, landbakgrunn, statistikkvariabel og år. I *Statistikkbanken Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre* (05.003.2019 utg.): Statistisk sentralbyrå. Hentet fra <https://www.ssb.no/statbank/list/innvbef>

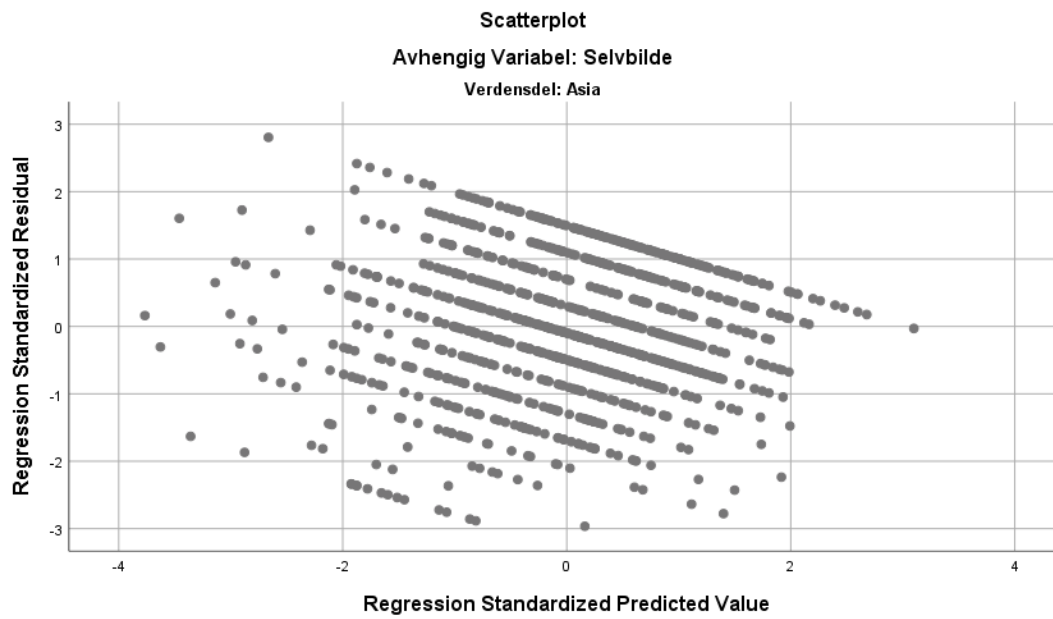
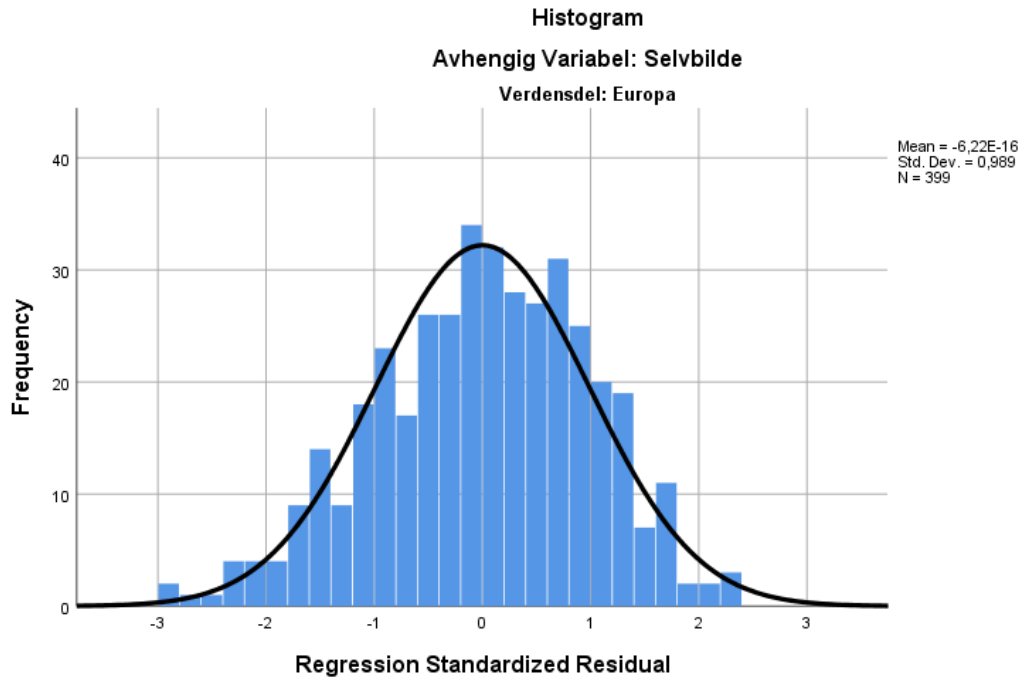
- SSB. (2019c). 09382: Elever, lærlinger og lærekandidater 16-18 år i videregående opplæring (prosent), etter innvandringskategori (2008), kjønn, statistikkvariabel og år. I *Statistikkbanken Elever, lærlinger og lærekandidater* (26.02.2019 utg.): Statistisk sentralbyrå. Hentet fra <https://www.ssb.no/statbank/list/vgu>
- SSB. (2019d). 11298: Barn og unge med barnevernstiltak i løpet av året og per 31.12., etter innvandringskategori, landbakgrunn, omsorgs-/hjelpetiltak, alder, kjønn, statistikkvariabel og år. I *Statistikkbanken Barnevern* (03.07.2019 utg.): Statistisk sentralbyrå. Hentet fra <https://www.ssb.no/statbank/table/11298/>
- Stauanæs, D. (2003). Where have all the subjects gone? Bringing together the concepts of intersectionality and subjectification. *Nora* 2, 11, 101-110.
- Thun, C. (2018, 9. mars). Interseksjonalitet. I Store norske leksikon. Hentet fra 15. september 2019 <https://snl.no/interseksjonalitet>
- Van Oudenhoven, J. P., Stuart, J. & Tip, L. K. (2016). Immigrants and ethnocultural groups. I D. L. Sam & J. W. Berry (Red.), *The Cambridge Handbook of Acculturation Psychology* (s. 134-152). Cambridge: Cambridge University Press. .
- Vedder, P. & Motti-Stefanidi, F. (2016). Children, families and schools. I D. L. Sam & J. W. Berry (Red.), *The Cambridge Handbook of Acculturation Psychology* (s. 464-482). Cambridge: Cambridge University Press
- Vertovec, S. (1999). Conceiving and researching transnationalism. *Ethnic and Racial Studies*, 22(2), 447-462. <https://doi.org/10.1080/014198799329558>
- Vertovec, S. (2001). Transnationalism and identity. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 27(4), 573-582. <https://doi.org/10.1080/13691830120090386>
- Øia, T. & Vestel, V. (2007). *Møter i det flerkulturelle*. Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.

VEDLEGG

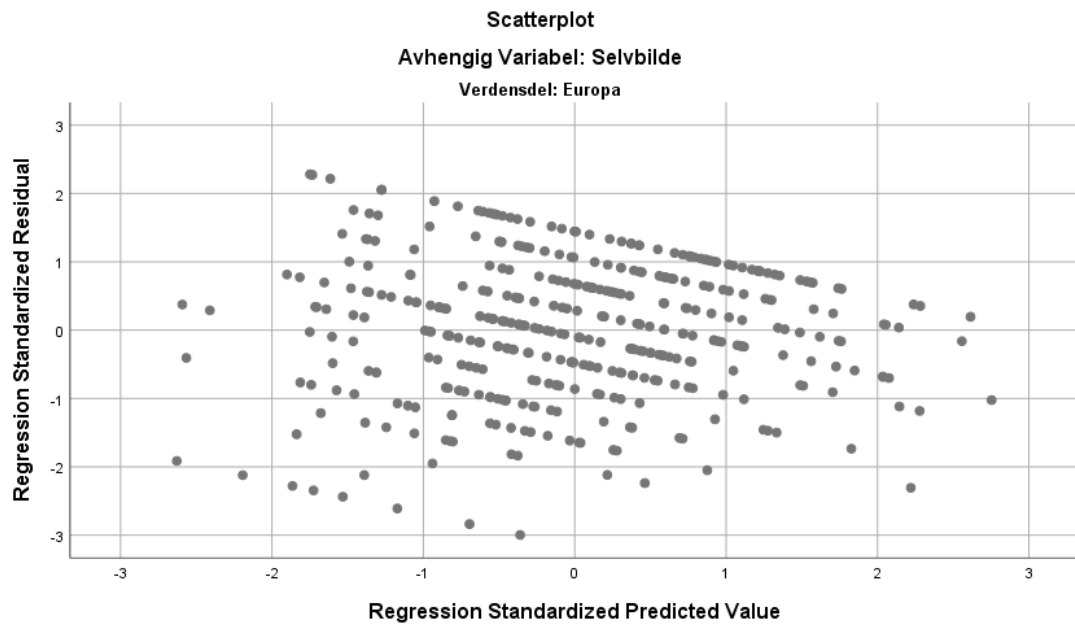
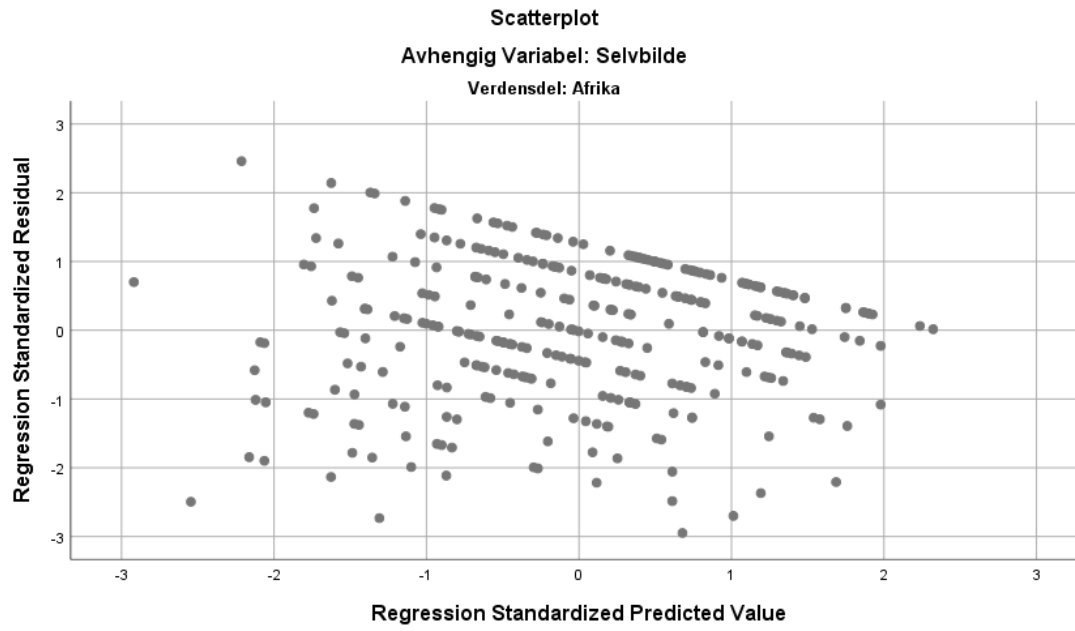
Vedlegg I – Krysstabell frafallanalyse									
Verdensdel			Sosioøkonomisk bakgrunn						
			Lavest	Lav	Middels	Høy	Høyest	Total	
Europa	Psykiske helseplager	N (%)	160 (80,8)	163 (93,1)	116 (92,8)	63 (95,5)	43 (86)	546 (87,8)	
		Frafall %	19,2	6,9	7,2	4,5	14,0	12,2	
	Selvbilde	N (%)	145 (73,2)	151 (86,3)	114 (91,2)	60 (90,9)	39 (78)	510 (82)	
		Frafall %	26,8	13,7	8,8	9,1	22,0	18,0	
	Integrasjon	N (%)	120 (60,6)	145 (82,9)	99 (79,2)	60 (90,9)	32 (64)	456 (73,3)	
		Frafall %	39,4	17,1	20,8	9,1	36,0	26,7	
	Separasjon	N (%)	120 (60,6)	145 (82,9)	99 (79,2)	60 (90,9)	32 (64)	456 (73,3)	
		Frafall %	39,4	17,1	20,8	9,1	36,0	26,7	
	Diskriminering	N (%)	123 (62,1)	156 (89,1)	107 (85,6)	58 (87,9)	35 (70)	480 (77,2)	
		Frafall %	37,9	10,9	14,4	12,1	30,0	22,8	
	Sosial støtte	N (%)	159 (80,3)	159 (90,9)	120 (96)	60 (90,9)	42 (84)	541 (87)	
		Frafall %	19,7	9,1	4,0	9,1	16,0	13,0	
	Kjønn	N (%)	193 (97,5)	172 (98,3)	124 (99,2)	64 (97)	50 (100)	611 (98,2)	
		Frafall %	2,5	1,7	0,8	3,0	0,0	1,8	
	Afrika	Psykiske helseplager	N (%)	308 (71,6)	136 (81)	71 (85,5)	26 (83,9)	13 (61,9)	554 (73,8)
			Frafall %	28,4	19,0	14,5	16,1	38,1	26,2
		Selvbilde	N (%)	281 (65,3)	129 (76,8)	69 (83,1)	24 (77,4)	11 (52,4)	514 (68,4)
			Frafall %	34,7	23,2	16,9	22,6	47,6	31,6
Diskriminering		N (%)	226 (52,6)	121 (72)	65 (78,3)	27 (87,1)	7 (33,3)	446 (59,4)	
		Frafall %	47,4	28,0	21,7	12,9	66,7	40,6	
Integrasjon		N (%)	223 (51,9)	110 (65,5)	60 (72,3)	26 (83,9)	6 (28,6)	425 (56,6)	
		Frafall %	48,1	34,5	27,7	16,1	71,4	43,4	
Separasjon		N (%)	223 (51,9)	110 (65,5)	60 (72,3)	26 (83,9)	6 (28,6)	425 (56,6)	
		Frafall %	48,1	34,5	27,7	16,1	71,4	43,4	
Sosial støtte		N (%)	305 (70,9)	140 (83,3)	70 (84,3)	28 (90,3)	15 (71,4)	558 (74,3)	
		Frafall %	29,1	16,7	15,7	9,7	28,6	25,7	
Kjønn		N (%)	412 (95,8)	162 (96,4)	81 (97,6)	30 (96,8)	20 (95,2)	721 (96)	
		Frafall %	4,2	3,6	2,4	3,2	4,8	4,0	
Asia		Psykiske helseplager	N (%)	558 (78)	518 (91)	273 (91,9)	127 (96,2)	67 (84,8)	1543 (85)
			Frafall %	22,0	9,0	8,1	3,8	15,2	15,0
		Selvbilde	N (%)	504 (70,5)	495 (87)	268 (90,2)	122 (92,4)	60 (75,9)	1449 (79,8)
			Frafall %	29,5	13,0	9,8	7,6	24,1	20,2
	Diskriminering	N (%)	433 (60,6)	471 (82,8)	257 (86,5)	122 (92,4)	54 (68,4)	1339 (73,7)	
		Frafall %	39,4	17,2	13,5	7,6	31,6	26,3	
	Integrasjon	N (%)	424 (59,3)	453 (79,6)	245 (82,5)	114 (86,4)	52 (65,8)	1288 (70,9)	
		Frafall %	40,7	20,4	17,5	13,6	34,2	29,1	
	Separasjon	N (%)	424 (59,3)	453 (79,6)	245 (82,5)	114 (86,4)	52 (65,8)	1288 (70,9)	
		Frafall %	40,7	20,4	17,5	13,6	34,2	29,1	

	Frafall %	40,7	20,4	17,5	13,6	34,2	29,1
Sosial støtte	N (%)	564 (78,9)	524 (92,1)	276 (92,9)	128 (97)	67 (84,8)	1560 (85,9)
	Frafall %	21,1	7,9	7,1	3,0	15,2	14,1
Kjønn	N (%)	701 (98)	564 (99,1)	289 (97,3)	130 (98,5)	78 (98,7)	1786 (98,3)
	Frafall %	2,0	0,9	2,7	1,5	1,3	1,7
Generasjon er ikke vist som indikatorvariabel fordi det har mindre enn 1% frafall.							

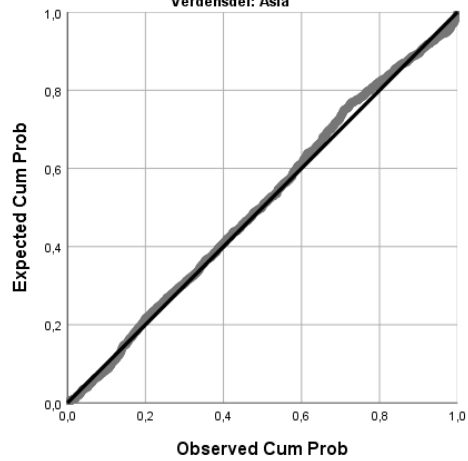

Normal P-P Plot of Regression Standardized Residual

Avhengig Variabel: Selvbilde

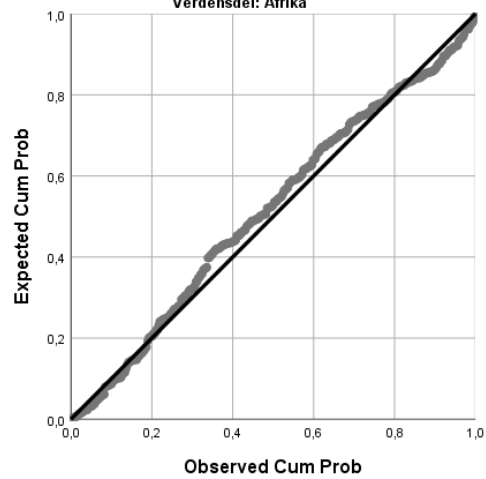
Verdensdel: Asia

Normal P-P Plot of Regression Standardized Residual

Avhengig Variabel: Selvbilde

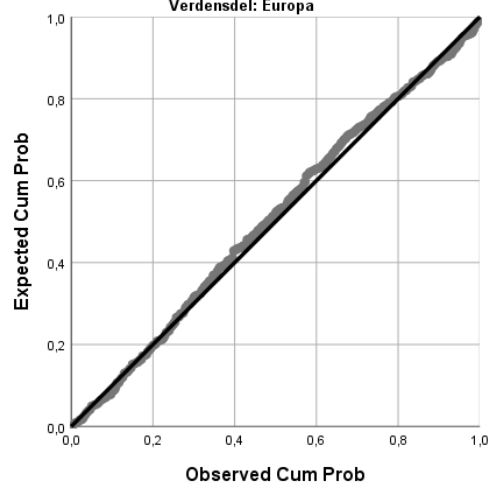
Verdensdel: Afrika

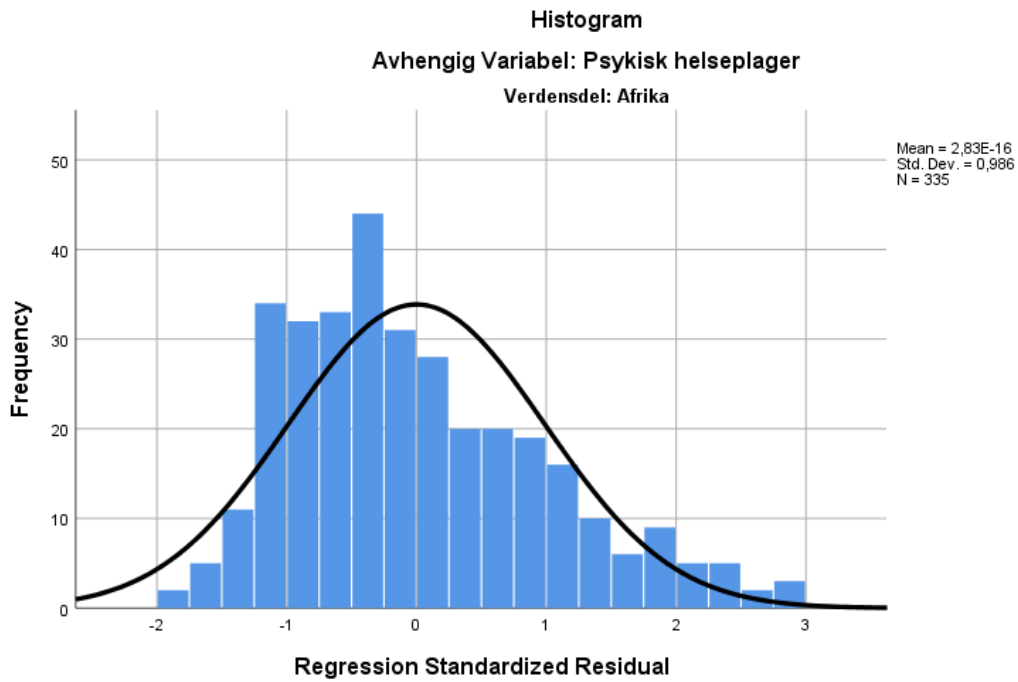
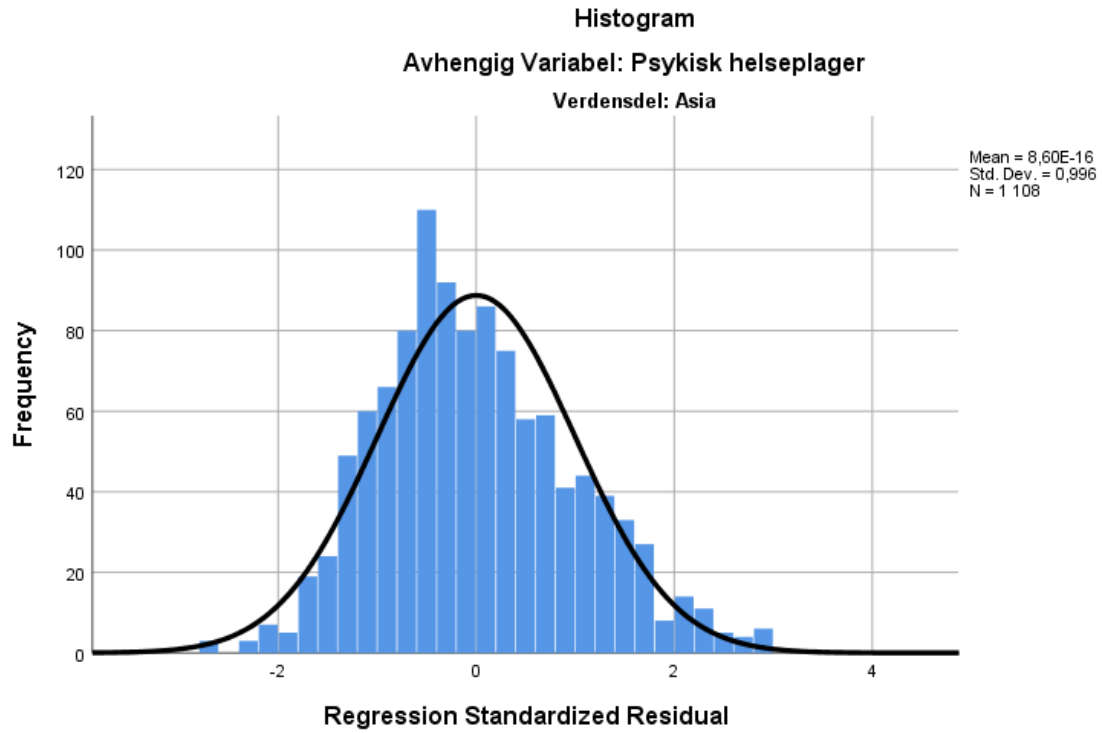

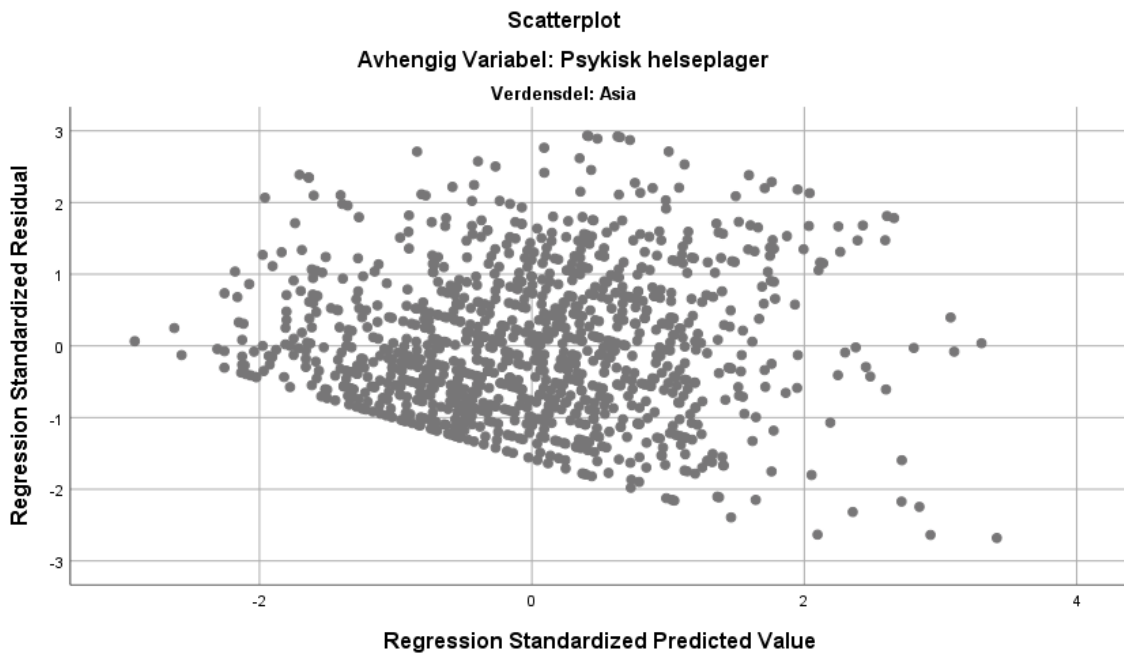
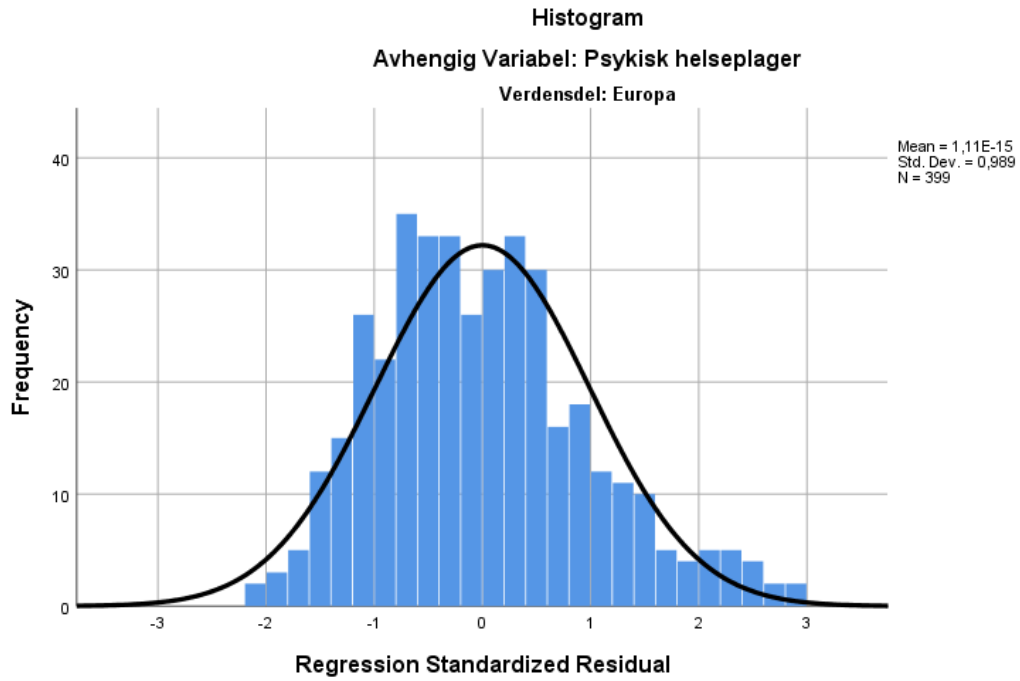
Normal P-P Plot of Regression Standardized Residual

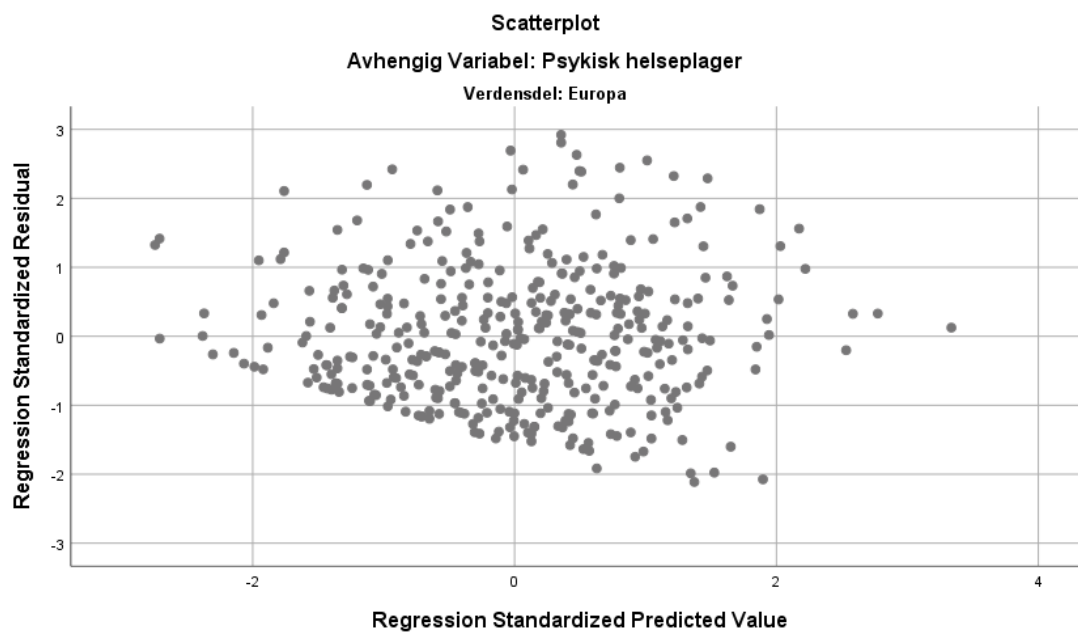
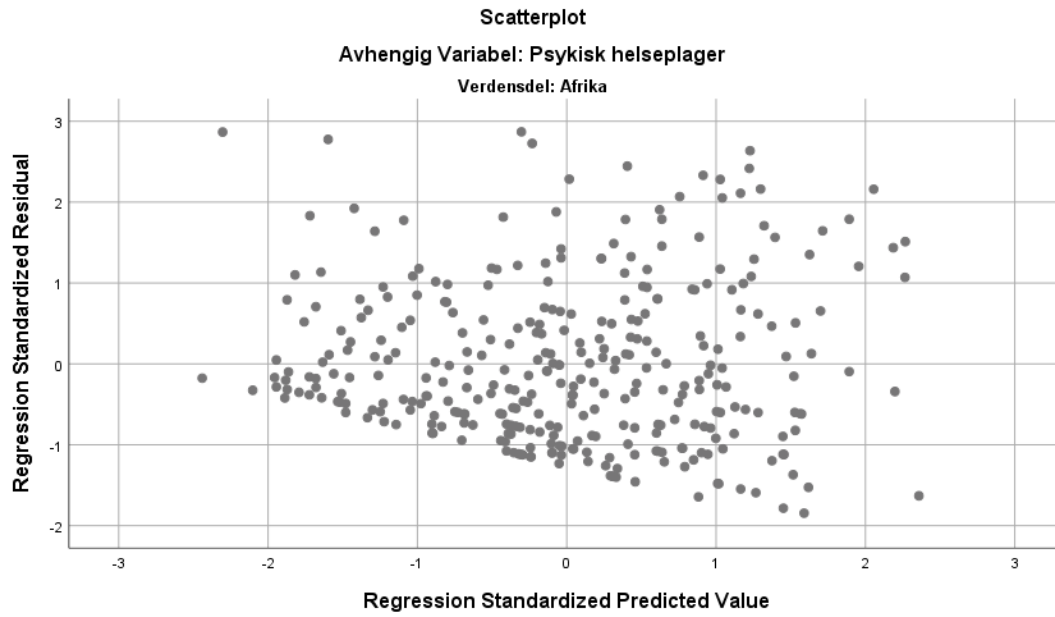
Avhengig Variabel: Selvbilde

Verdensdel: Europa

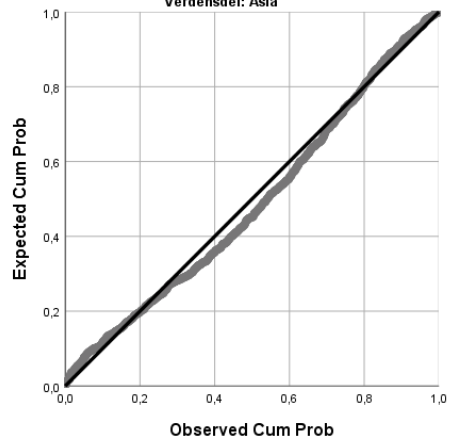

Normal P-P Plot of Regression Standardized Residual

Avhengig Variabel: Psykisk helseplager

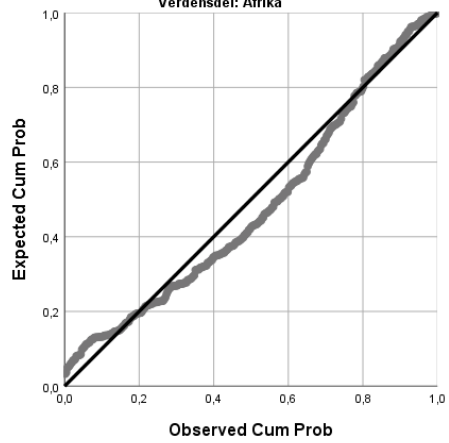
Verdensdel: Asia

Normal P-P Plot of Regression Standardized Residual

Avhengig Variabel: Psykisk helseplager

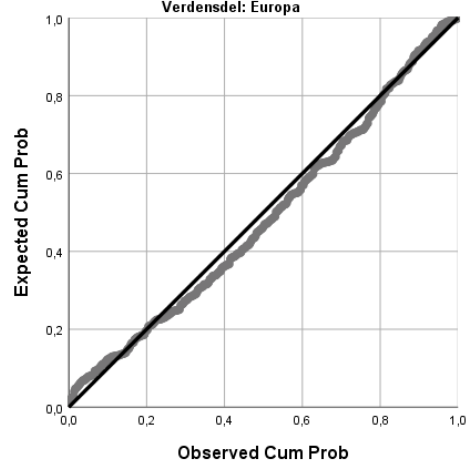
Verdensdel: Afrika

Normal P-P Plot of Regression Standardized Residual

Avhengig Variabel: Psykisk helseplager

Verdensdel: Europa

**Å leve -godt- med to kulturer:
Akkulturasjonsholdning, diskriminering og psykologisk tilpasning blant
minoritetsungdom i Oslo**

**Living -good- with two cultures:
Acculturation attitude, discrimination and psychological adaptation
among minority youth in Oslo**

Antall tegn med mellomrom: 43539

Sammendrag

38% av ungdom i videregående skolealder i Oslo i 2019 er født i utlandet eller har begge foreldre født i utlandet (SSB, 2019b). Ifølge akkulturasjonsteori danner ungdommer gjennom erfaring en holdning om hvordan de skal ha kontakt med sin opprinnelige kultur og den norske kultur (akkulturasjonsholdning). Etter tid begynner de å tilpasse seg å leve i slik situasjon, noe som gir utslag i deres psykiske helse (psykologisk tilpasning). Denne studien har som mål å utforske hvordan akkulturasjonsholdning av ungdom med bakgrunn fra Europa, Asia og Afrika påvirker deres psykologiske tilpasning, samt hvordan opplevelse av diskriminering påvirker både deres akkulturasjonsholdning og psykologiske tilpasning. Resultatet fra regresjonsanalyse er stort sett i tråd med teori og tidligere forskning i feltet ved å vise at integrasjon- og separasjonsholdning fører til en positiv psykologisk tilpasning, mens diskriminering svekker det. Resultatet viser også at psykologisk tilpasning påvirkes av samspill mellom akkulturasjonsholdning og diskriminering. Regresjonsanalysen viser derimot gruppeforskjell og mulige årsaker drøftes. Utvalgt har stort frafall, særlig de med afrikansk bakgrunn, og utfordringer knyttet til dette drøftes nærmere.

Nøkkelord: AKKULTURASJONSHOLDNING; DISKRIMINERING; PSYKOLOGISK TILPASNING; UNGDOM; INNVANDRERBAKGRUNN.

Abstract

Of children of high school age living in Oslo in 2019, 38% had been born abroad or were the children of parents who had been born abroad (SSB, 2019b). According to acculturation theory, young people, through everyday experience, form an attitude about how to have contact with their original and the recipient country's culture (acculturation attitude); over time, they begin to adapt to living in such a situation, which influences their mental health (psychological adaptation). The aim of this study is to explore how the acculturation attitudes of young people of European, Asian, and African background influence their psychological adaptation. It also seeks to understand how the experience of discrimination affects both their attitudes towards acculturation and their psychological adaptation. The results of the regression analysis are largely in line with theory and previous research in the field, highlighting that integration and separation attitudes lead to positive psychological adaptation, while discrimination weakens it. The results also show that psychological adaptation is influenced by the interaction between acculturation attitudes and discrimination. However, this regression analysis also indicates group differences, and the possible causes of these are discussed. The data revealed a large proportion of 'dropout' from the survey, especially amongst those of African background.

Keywords: ACCULTURATION ATTITUDE; DISCRIMINATION; PSYCHOLOGICAL ADAPTATION; YOUTH; IMMIGRANT BACKGROUND.

Akkulturasjonsforskere har i mange år fokusert på kulturelle og psykologiske endringer som medfører av kontakt mellom grupper, særlig immigranter og generasjoner etter dem (John W. Berry, 1997; John W. Berry & Hou, 2017; John W. Berry et al., 2006; Kunst & Sam, 2014; Ng, Wang & Chan, 2017; David L. Sam & John W. Berry, 2016). Innenfor fagfeltet kalles dette for akkulturasjon; det vil si den gjentatte førstegangskontakt mellom grupper med forskjellige kulturer som fører til endring i den ene eller begge grupper (mer om begrep i John W. Berry, 1997; David L. Sam & J. W. Berry, 2016). Ungdom med innvandrerbakgrunn kan bli sett på som en spesiell gruppe siden de, som andre ungdom, er i stor grad påvirket av den sosialkontekst de lever i, endringer i kroppen, samt forventninger fra familie, venner og samfunnet (Rosenberg, 2015). I tillegg lever de med minst to kulturer, tradisjoner, verdier og språk, og de kan oppleve diskriminering på grunn av sin bakgrunn (Oppedal & Toppelberg, 2016).

Denne artikkelen, i likhet med et av fokusområdene til akkulturasjonsforskning, studerer måten ungdom håndterer å leve med to eller flere kulturer på, samt hvordan dette påvirker deres liv. Personer med innvandrerbakgrunn har forskjellige holdninger om hvor mye eller lite kontakt de skal ha med sin opprinnelige- og mottakerlands kultur. Dette kalles for akkulturasjonsholdning (Berry, Kim, Power, Young & Bujaki, 1989 i J. W. Berry & Sabatier, 2011). Studier viser at de fleste minoritetsungdom har en holdning om å ha nær kontakt med begge kulturene (John W. Berry et al., 2006; J. W. Berry & Sabatier, 2011). En konsekvens av akkulturasjon er de psykologiske endringer individene går gjennom for å tilpasse seg situasjonen, også kalt for psykologisk tilpasning (John W. Berry, 1997). Slik tilpasning kan være både positiv og negativ (Van Oudenhoven et al., 2016) og påvirker ungdoms identitet, måten de ser seg selv på og deres psykiske helse (John W. Berry et al., 2006).

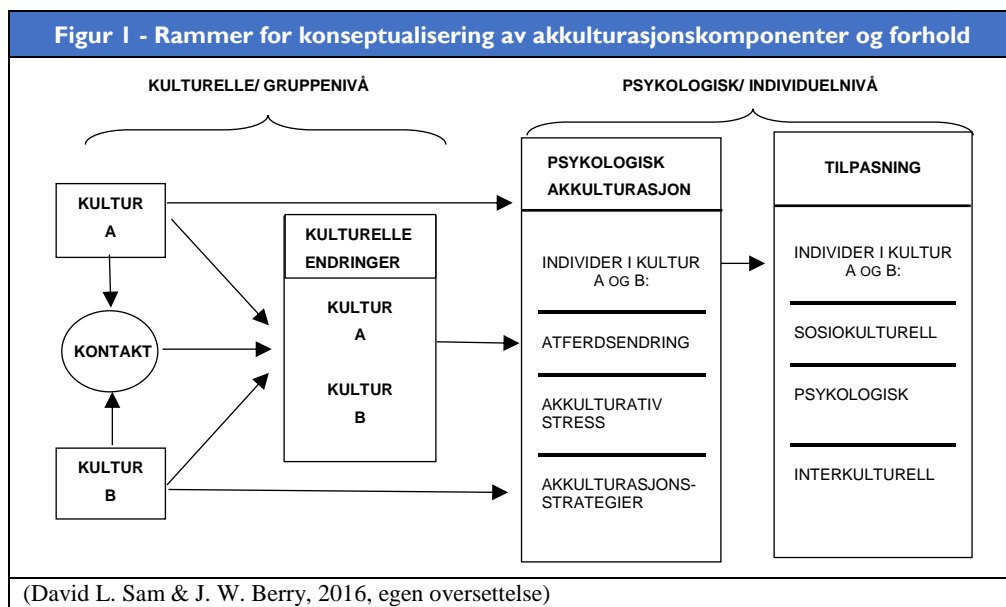
Akkulturasjonsholdning er svært påvirket av den sosiale konteksten og hvor multikulturell et samfunn er (mer om multikulturalisme i John W. Berry & Ward, 2016). En faktor som har vist å ha stor betydning for både akkulturasjonsholdning og psykologisk tilpasning er samfunnets grad av diskriminering (Abu-Rayya & Sam, 2017; John W. Berry & Hou, 2017; John W. Berry et al., 2006; Kunst & Sam, 2013). Dette er sett som sterkt vesentlig og Rudmin (2008) anbefaler dette tas med i alle forskninger om akkulturasjon. I Norge har akkulturasjonsforskning blitt utført med ungdom fra spesifikke etnisiteter (John W. Berry et al., 2006; Kunst & Phillibert, 2018; Kunst & Sam, 2013, 2014). Det er derimot begrenset med

studier som sammenligner svar fra ungdommer med bakgrunn fra forskjellige verdensdeler. Denne artikkelens bidrag er å sammenligne akkulturasjonserfaring av ungdom med foreldrene innvandret fra Europa, Afrika og Asia, ved å forsøke å svare på følgende problemstillinger: *Hvordan påvirker akkulturasjonsholdning forskjeller i psykologisk tilpasning blant ungdom med forskjellige innvandrerbakgrunn? Hvilken betydning har opplevelsen av diskriminering for deres akkulturasjonsholdning og psykologiske tilpasning?*

Artikkelen gjør bruk av Ungdata og nærmere bestemt Ung i Oslo 2015. Utvalget består av elever fra videregående skole, som jeg heretter kaller for «ungdom». Innvandrerbakgrunn brukes for ungdom hvor begge foreldrene har innvandret, uavhengig om de selv er født i Norge eller ikke. Minoritetsungdom, eller ungdom med innvandrerforeldre brukes med samme betydning. Immigranter brukes kun for de som har selv flyttet til Norge. Ungdom med en norskfødt forelder og en utenlandskfødt forelder er ikke regnet som ungdom med innvandrerbakgrunn i denne artikkel og følger SSB definisjon (Dzamarija, 2019). Med forskjellig innvandrerbakgrunn, menes verdensdeler Europa, Afrika og Asia.

Akkulturasjon

Immigrasjon har ført til at mange land, inkludert Norge, har blitt flerkulturelle – mennesker med forskjellige bakgrunn lever sammen i et mangfoldig samfunn. Mange ganger er noen kulturelle grupper ikke likestilt i makt (antall, økonomi, eller politisk) (John W. Berry, 1997), ofte kalt for minoritet. Som nevnt ovenfor er kontakt mellom disse kulturelle gruppene og kulturelle og psykologiske endringer, som den kontakt medfører, kalt for akkulturasjon (John W. Berry, 1997; David L. Sam & J. W. Berry, 2016). I 1974 foreslår Berry at det finnes tre aspekter i akkulturasjon som det må tas høyde for: i hvilken grad individer beholder sin egen kultur; i hvilken grad de har kontakt med andre kulturer som ikke er sin egen; og i hvilken grad de har makt for å velge hvordan de håndterer de to første aspektene. Berry vektlegger at akkulturasjon har en gjensidig og interaktiv natur, mens frem til 60-tallet ble det antatt at individer følget et lineær kurs med fast utfall – at minoriteter forlater gradvis sin tradisjonelle (opprinnelige) kultur for å bli en del av det store samfunnet (Vijver, Berry & Celenk, 2016). Denne artikkelen bruker Berrys perspektiv i studien av minoritetsungdoms akkulturasjonserfaring.

Kontekstuell informasjon er vesentlig for akkulturasjonsforskning. Akkulturasjonsprosess omfatter både gruppe/kulturelt nivå og individet/psykologisk nivå da disse elementene må studeres nøye for en helhetlig forståelse av dette (mer i David L. Sam & J. W. Berry, 2016; Vijver et al., 2016). I artikkelen er fokus på det individuelle nivået - til høyre for figur 1. Psykologisk akkulturasjon omfatter fire forskjellige aspekter. Ett aspekt handler om individene med sine historier og kulturelle bakgrunn som kommer i kontakt med hverandre, for eksempel gjennom skole og fritidsaktiviteter. Det andre aspektet handler om endringer i individsatferden i form av språkbruk, kleskode, diett, samt kulturidentitet. Det tredje omfatter akkulturativstress, også kjent som kultursjokk. Det vil si hvor godt individet håndterer kulturtap, usikkerhet av å leve mellom to kulturer og opplevelse av diskriminering. Det fjerde aspektet handler om akkulturasjonsstrategier, som er måten individer ønsker å ha kontakt med sin egen og andre kulturer. Akkulturasjonsstrategier omfatter handling og holdnings aspekter (Vijver et al., 2016). Artikkelen tar høyde for akkulturativstress ved å undersøke minoritetsungdoms opplevelse av diskriminering og akkulturasjonsstrategier ved å se nærmere på akkulturasjonsholdning.

Når kontakten mellom de kulturelle gruppene er langvarig, tilpasser de seg hverandre (David L. Sam & J. W. Berry, 2016). Tilpasning kan uttrykkes på tre former: en sosiokulturell tilpasning – som er relatert med «å gjøre det bra» og er opptatt av å se om en klarer å utføre aktiviteter i det daglige inter-kulturelle liv; en psykologisk tilpasning – den er intern, handler om «å føle seg bra» og måles ved å undersøke for eksempel velvære og selvbilde; og til slutt en inter-kulturell tilpasning – som omfatter i hvilken grad individet klare å opprettholde et harmonisk inter-kulturelt forhold med lavt nivå av fordømmer og diskriminering (David L.

Sam & J. W. Berry, 2016; Vijver et al., 2016). Psykologisk tilpasning er i fokus i artikkelen og blir undersøkt gjennom minoritetsungdoms egne rapporteringer av deres selvbilde og psykiske helseplager (angst og depresjon).

Akkulturasjonsholdning og psykologisk tilpasning

Akkulturasjonsholdning består av to dimensjoner: 1. ønsket om å beholde den kulturelle arven og identiteten; og 2. ønsket om å ha kontakt med og delta i majoritetssamfunn. Interseksjonen mellom positivt eller negativt synspunkt om disse områdene definerer de fire akkulturasjonsholdninger – integrasjon, separasjon, assimilasjon og marginalisering (John W. Berry, 1997). Når minoritetsungdommer setter pris på verdier og tradisjoner fra sin opprinnelige kultur, og i tillegg søker interaksjon med det norske samfunnet, foretrekker de integrasjon. Når de velger å beholde sin kultur, men unngår å ha sosial kontakt med den norske kulturen, er dette definert som separasjon. Det motsatt av separasjon kalles assimilasjon, det vil si at minoritetsungdom ikke ønsker å beholde sin kulturelle identitet, men er interessert i å interagere med det norske samfunnet. Sist strategi er marginalisering, noe som oppstår når ungdom har lite interesse - eller mulighet- til å beholde sin opprinnelige kultur; og i tillegg har lite interesse i å ha et forhold med andre fra den norske kulturen (John W. Berry, 1997; David L. Sam & J. W. Berry, 2016).

Det første målet med denne artikkelen er å undersøke betydningen av disse akkulturasjonsholdningene for psykologisk tilpasning av ungdommer med forskjellig innvandrerbakgrunn. Som nevnt forstås psykologisk tilpasning som individets interne tilstand eller følelse av å ha det bra (eller ikke) etter langvarig akkulturasjonserfaring (John W. Berry, 1997; David L. Sam & J. W. Berry, 2016). Dette studeres i artikkelen ved å se på selvbildet og psykiske helseplager (angst og depresjon). Integrasjon og separasjon har vist å ha et positivt utfall for ungdoms psykologiske tilpasning i Norge (Abu-Rayya & Sam, 2017; John W. Berry et al., 2006), men dette må sees i sammenheng med diskriminering, slik det forklares nedenfor.

Andre faktorer er vesentlige for forståelse av selvbilde og psykiske helseplager. Lav sosioøkonomiskbakgrunn er knyttet til skamfølelse og lavere selvfølelse (Rosenberg, 2015; Walker et al., 2013), samt manglende sosial deltagelse og vennskap (Sletten, 2011). Studier har også vist at jenter har lavere selvbilde enn gutter (Kling, Shibley Hyde, Showers, Buswell & Eisenberg, 1999; Von Soest, Wichstrøm, Kvalem & Cooper, 2016) og de som er født i

mottakerland av innvandrereforeldre viser noen ganger svakere psykiske velvære enn de som er immigrant selv (Sam, Vedder, Ward & Horenczyk, 2006 i Van Oudenhoven et al., 2016). Disse faktorene blir brukt som kontrollvariablene i undersøkelsen.

Diskriminering

Det andre målet i artikkelen er å undersøke betydning av opplevelse av diskriminering for akkulturasjonsholdning og psykologisk tilpasning til ungdom med forskjellig innvandrerbakgrunn. Diskriminering blir begrenset til diskriminering mot personer med innvandrerbakgrunn. Andre kjennetegn som kan også være gjenstand for diskriminering som kjønn, legning og kroppsform (American Psychological Association [APA], u.å.) legges ikke til grunn for artikkelen. Jeg tar heller ikke for meg diskriminering mot religion og livssyn, selv om disse forholdene også kan være viktige (Kunst & Sam, 2013). Diskriminering er en handling eller serie av handlinger mot en målrettet gruppe, med hensikt til å forhindre, devaluere, benekte eller ydmyke dem (McCutcheon, 2014). Fordommer er forgjenger av diskriminering, og kan forstås som tanker om at en gruppe er bedre, eller har større verdi, enn andre grupper (Palmer, 1993 i McCutcheon, 2014).

John W. Berry et al. (2006) har påpekt at ungdoms opplevelse av diskriminering er negativt korrelert med god selvfølelse og positivt korrelert med marginalisering. En studie i Canada har vist at opplevelse av diskriminering setter i fare akkulturasjonsopplevelsen og psykisk velvære for både ungdom og voksne. Men påvirkning av diskriminering i deres livstilfredshet og psykiske helse er moderert av akkulturasjonsholdninger. Mens marginalisering forsterker negativt effekt av diskriminering, reduserer assimilasjon det (John W. Berry & Hou, 2017). En studie i Norge med første- (immigranter) og andre-generasjons innvandrere (født i Norge av innvandrereforeldre) med afrikansk bakgrunn viser at å bli diskriminert av hvite på grunn av sin hudfarge svekker integrasjonen. Samtidig som å bli diskriminert av andre afrikanere på grunn av hudfarge svekker separasjon. (Kunst & Phillibert, 2018). Straiton, Aambø og Johansen (2019) viser også at unge og voksne med innvandrerbakgrunn i Norge som opplever diskriminering tenderer å ha dårligere psykiske helse, men de som kun føler tilhørighet til hjemlandet har det dårligere enn de som føler tilhørighet til både hjemlandet og Norge.

Hypoteser

Basert på teoretiske rammer og tidligere forskinger, har følgende tre hypoteser blitt formulert og som skal utforskes videre:

Hypotese 1 –Ungdom fra alle verdensdeler som ønsker å beholde sin opprinnelige kultur (integrasjon og separasjon akkulturasjonsholdning) har bedre psykologisk tilpasning enn de som ikke gjør det.

Hypotese 2 - Diskriminering har betydning for psykologisk tilpasning for ungdom fra alle verdensdeler;

Hypotese 3 – Betydning av diskriminering for minoritetsungdoms psykologiske tilpasning er moderert av deres akkulturasjonsholdning.

Metode

I denne artikkelen er Ung i Oslo 2015 brukt som data. Dette er en tversnittstudie gjennomført av Velferdsforskningsinstituttet NOVA ved OsloMet Storbyuniversitet (tidligere Høyskole i Oslo og Akershus). NOVA har samarbeidet med sju regionale kompetansesentre innen rusfeltet for å utføre undersøkelsen med 24.000 ungdommer fra alle trinn på ungdomsskole og videregående skole, som har svart på spørsmålene i perioden januar til mars 2015 (Andersen & Bakken, 2015). 72% av alle elevene har svart på undersøkelsen. Utvalgt er ungdom med begge foreldre innvandret fra Europa, Asia eller Afrika som går på både private og offentlige videregående skoler i Oslo (N=3189). Kun videregående elever har svart på spørsmål om verdensdel, og derfor er ikke ungdomsskoleelevene inkludert i utvalget. 61% (N=1946) av videregående elever har svart på de vesentlige spørsmålene for artikkelen. Dette kan skyldes at noe av de spørsmålene kom i slutten av undersøkelsen (Andersen & Bakken, 2015). Det er også kjent at deltakelse på VG2 og VG3 er lavere enn på de andre trinnene. Yrkesfagelever på VG3 og andre elever med for eksempel språkvansker har blitt fritatt, det vil si at noen grupper er underrepresentert (Andersen & Bakken, 2015).

Frafallsanalysen (ikke vist) peker på at gutter immigranter med lav sosioøkonomisk bakgrunn har høyere frafall ut over i undersøkelsen. Gruppen med størst frafall er de med afrikansk bakgrunn. Dette tyder på systematisk frafall og derfor var det ikke hensiktsmessig å gi erstatningsverdier ved manglende svar. Spørsmålene med største manglende svar er de som måler akkulturasjonsholdning og diskriminering, og kunne derfor ikke tas ut av analysen. I tillegg til at spørsmålene kommer mot slutten av undersøkelse, har de også sensitivt innhold. En må derfor vise varsomhet i forsøk på å generalisere resultatene for enkelte grupper. Ung i

Oslo 2015 er godt dokumentert, og rapportene sikrer kvalitet av undersøkelse. Etske retningslinje har blitt fulgt.

Analyse

Deskriptiv statistikk, f-tester og korrelasjonsanalyse er kjørt for å sammenligne ungdom fra de tre verdensdelene og studere sammenheng mellom variablene. Multivariat lineær regresjonsanalyse brukes for å analysere betydning av akkulturasjonsholdning, diskriminering og interaksjon mellom dem for psykologisk tilpasning. Det er laget tre separate regresjonsanalyser, én for hver verdensdel, hvor *selvbilde* og *psykiske helseplager* er avhengige variabler. De avhengige variablene er tilnærmet intervallskalanivå, og kan derfor brukes i denne metoden (Skog, 2004). *Integrasjon*, *separasjon* og *diskriminering* er hoved-uavhengige variabler. Kontrollvariabler kommer i tillegg. Hver eneste modell har blitt testet og oppfyller regresjonsmodellens forutsetninger (analyse ikke vist), noe som sikrer kvalitet av studiet (Ringdal, 2013; Skog, 2004). Det er fastsatt signifikansnivå på $p < 0.5$, som er det vanligste brukt i samfunnsvitenskapelig forskning (Ringdal, 2013).

Operasjonalisering

De avhengige variablene er de to variablene som måler ungdoms psykologiske tilpasning, nemlig *selvbilde* og *psykiske helseplager*. Indeks *selvbilde* ($\alpha = .859$) er laget av følgende spørsmål: «Jeg er svært fornøyd med hvordan jeg er»; «Jeg er stort sett fornøyd med meg selv»; «Jeg liker meg selv slik jeg er»; og «Jeg er ofte skuffet over meg selv». De tre første har svar i følgende rekkefølge: 1- passer svært dårlig, 2- passer ganske dårlig, 3- passer ganske godt og 4- passer svært godt. Det siste spørsmålet har motsatt rekkefølge på svaret. Spørsmålene om selvbilde er opprinnelig fra en revidert variant av delskalaen «Global Self Worth» fra instrumentet «The Self-Perception Profile for Adolescents (SPPA)», som viser god validitet (Wichstrøm, 1995).

Psykiske helseplager er indeks med fjorten spørsmål ($\alpha = .939$). Noen av dem har Ung i Oslo 2015 hentet fra to velbrukte skalaer i tidligere forskning, Hopkins Symptom Checklist og Depressive Mood Inventory, bortsett fra spørsmål «Følt deg ensom». Dette ble utviklet i forbindelse med ungdomsundersøkelsene (Frøyland, 2017). Det opprinnelige settet hadde mange spørsmål, senere ble det utviklet noen kortere varianter av skalaene - begge har vist å ha god validitet (B. H. Strand, Dalgard, Tambs, & Rognerud, 2003; Tambs & Moum, 1993, i Frøyland, 2017).

De uavhengige variablene i denne studien er *akkulturasjonsholdning* og *diskriminering*. *Akkulturasjonsholdning* er operasjonalisert i to variabler: *integrasjon* (marginalisering som motparter) og *separasjon* (i motsatt av assimilasjon). Som nevnt ovenfor, foreslår Vijver et al. (2016) en todimensjonal struktur av akkulturasjonsholdning basert på to separate problematikker. Den første handler om i hvilken grad individer ønsker å beholde (eller endre) sin kulturelle bakgrunn og identitet; og den andre om i hvilken grad individet ønsker å ha kontakt med og delta med andre i mottakerland (J. W. Berry & Sabatier, 2011). Spørsmålet «Er det viktig for deg å leve etter dine foreldre opprinnelige hjemlands kultur og tradisjoner?» blir brukt for å dekke den første dimensjonen. Spørsmålet «Er det viktig for deg å leve etter norsk kultur og norske tradisjoner?», dekker den andre dimensjonen. Selv om J. W. Berry og Sabatier (2011) poengterer at akkulturasjonsholdning har blitt operasjonalisert på forskjellige måter i ulike studier uten å miste sin validitet, er det viktig å drøfte to aspekter med tanke på begrepsvaliditet: sammenheng mellom ønske og viktighet; og betydning av «å leve etter» i forhold til «å ha kontakt og delta».

Spørsmålene i Ung i Oslo 2015 handler ikke direkte om ungdommers ønsker, men det antas at mennesker ønsker å oppnå det som er viktig for dem. Det vil si at gjennom å kartlegge graden av viktigheten av å leve etter disse kulturene, måles også hvor mye ungdom ønsker å gjøre det. David L. Sam og J. W. Berry (2016) poengterer at det finnes et avvik mellom det en foretrekker (holdning) og hva en virkelig gjør (oppførsel), men at det finnes en signifikant positiv korrelasjon mellom dem som muliggjør en vurdering av individuelle akkulturasjonsstrategier.

Det kan forstås at for å leve etter norsk kultur og tradisjon, må en delta og ha kontakt med andre som tilhører denne kulturen. Det å «leve etter» kan derimot bety mer enn et ønske om kontakt, det denoterer å «adoptere» den norske kulturen, eller å tilpasse seg den. Både tilpasning (adaption) og adopsjon (adoption) av kultur har blitt mye brukt som operasjonalisering av den andre dimensjonen av akkulturasjonsholdning, men måten den er operasjonalisert på kan påvirke undersøkelsens resultat (J. W. Berry & Sabatier, 2011). Dette tas i betraktning i diskusjonsdelen.

De to nevnte spørsmålene har som opprinnelige svaralternativer: Svært viktig=1; viktig=2; uviktig=3; og «vil helst ikke leve etter» =4. Verdiene ble snudd til «vil helst ikke»=1 til «svært viktig» =4. Svaret «uviktig» er uklart og kan påvirke resultatet. «Uviktig» kan fange opp ungdommer som verken ønsker å ha kontakt med den opprinnelige kulturen eller den norske kulturen fordi det er uviktig for dem. «Uviktig» kan også fange opp de som har kontakt med den ene og/eller den andre kulturen uten å ha tenkt over viktigheten av dette. Andel svar i «uviktig» er relativt stort i forhold til «vil helst ikke leve etter». For å unngå å gi et urealistisk bilde av akkulturasjonsholdning, er det valgt å operasjonalisere variablene som tilnærmet intervallskalanivå, i stedet for dummy-variabler. På denne måten blir det ikke opp til forfatteren å tolke hva ungdom har ment når de har svart «uviktig».

To sumvariabler ble dannet av de to spørsmålene: *separasjon* og *integrasjon*. *Separasjon* dannes av spørsmål om viktighet av å leve etter foreldrenes kultur i snudd retning («vil helst ikke»=1 til «svært viktig»=4); og det om å leve etter den norske kulturen i opprinnelig retning («svært viktig =1 til «vil helst ikke»=4) . Det vil si at de laveste verdiene fanger opp de som ikke synes det er viktig å leve etter foreldrenes kultur, men som samtidig synes det er viktig å leve etter den norske kulturen (assimilasjon). De høyeste verdiene handler om det motsatte, det vil si separasjon. Begge spørsmålene i snudd retning («vil helst ikke»=1 til «svært viktig»=4) omfatter variabelen *integrasjon* (versus marginalisering). De som skårer laveste på denne skalaen viser å ha holdning om marginalisering, og de som skårer høyeste er de som ønsker å leve etter begge kulturene – de har dermed integrasjon som akkulturasjonsholdning.

Diskriminering er indeks ($\alpha=.857$) basert på fire spørsmål som omhandler problemer innvandrere kan ha i møte med det norske samfunnet. Det omfatter spørsmålene: «Jeg føler meg ikke akseptert av nordmenn», «Jeg føler at nordmenn har noe i mot meg», «Jeg har blitt ertet/fornærmet på grunn av min innvandrerbakgrunn» og «Jeg har blitt truet/angrepet på grunn av min innvandrerbakgrunn». Svaralternativene er 1= Aldri, 2 = sjelden, 3= av og til, 4= ofte, 5= svært ofte. Disse spørsmålene omfatter to aspekter av diskriminering. De to første spørsmålene handler om følelse eller tolkning av situasjon. Spørsmålene omfatter maktposisjon, hvor nordmenn er de som har makt siden de representerer mottakerlandet, noe som er et viktig aspekt når en skal studere diskriminering (Paradies, 2006). Ungdom føler at nordmenn behandler dem forskjellig fra andre grupper på en negativ måte – slik diskriminering kan bli definert (Krieger, 1999). Et slik aspekt av diskriminering er mest brukt

i akkulturasjon undersøkelser (Abu-Rayya & Sam, 2017; John W. Berry & Hou, 2017; John W. Berry et al., 2006; Kunst & Phillibert, 2018; Kunst & Sam, 2013) ved betegnelse opplevd diskriminering (perceived discrimination). De siste to spørsmålene skal i motsetning handle om konkret utsagn og handlinger som kan åpenbart bli knyttet til ydmykelse, devaluering, benektelse og/eller forhindring av målrettede grupper, i tråd med diskriminerings definisjonen (McCutcheon, 2014).

Kjønn, sosioøkonomisk bakgrunn, generasjon og sosial støtte brukes som kontrollvariabler. I variabel *kjønn* får gutter kode 0 og jenter kode 1. *Sosioøkonomisk bakgrunn* (SØS) er en indeks operasjonalisert av Bakken, Frøyland og Sletten (2016) inspirert av den internasjonale undersøkelse «Helsevaner blant skoleelever». Tre dimensjoner er samlet opp for å måle familiens sosioøkonomiske status: foreldres utdanningsnivå, antall bøker i hjemmet og familiens velstandsnivå (antall biler og datamaskin i familien; om ungdom har eget rom, og hvor mange ganger familien har vært på ferie i løpet av det siste året). Den sosioøkonomiske skalaen varierer mellom 0 og 3, hvor de som skårer 0 har lavest verdi på spørsmålene i de tre dimensjonene; og de som skårer 3 har de høyeste verdiene på alle spørsmålene. Bakken et al. (2016) fordeler verdiene i fem grupper, som blir kalt henholdsvis for «lavest SØS», «lav SØS», «middels SØS», «høy SØS» og «høyest SØS».

Generasjon blir brukt i en rekke undersøkelser (Abu-Rayya & Sam, 2017; John W. Berry & Hou, 2017; John W. Berry et al., 2006; Kunst & Phillibert, 2018; Kunst & Sam, 2013, 2014) for å studere eventuell forskjell mellom de som er født i landet (andre generasjon) og de som har flyttet selv (første generasjon). De som har svart «ja» på spørsmålet «Er du født i Norge?» er kodet 1 (andre generasjon) og de som har svart «nei» (første generasjon) er kodet 2.

Sosial støtte av venner, familie og sosial nettverk har vist å være moderator av påvirkning av diskriminering på psykisk velvære (Schmitt, Branscombe, Postmes & Garcia, 2014). Operasjonalisering av *sosial støtte* er inspirert av måleskjema Sarason's social support measure. Sosial støtte defineres som tilgjengelighet til personer man kan stole på og som viser at de bryr seg om deg og er glad i deg (Sarason, Levine, Basham, & Sarason, 1983 i Frøyland, 2017). Ungdommer har svart på spørsmålene «Tenk deg at du har et personlig problem. Du føler deg utafør og trist og trenger noen å snakke med. Hvem ville du snakket med eller søkt hjelp hos?» Foreldre; andre familiemedlemmer (søsken, besteforeldre eller lignende); venner;

andre voksne; ingen. Svarene har blitt snudd og kodifisert «nei» =1, kanskje=2 og «Helt sikker» =3. Alternativ «ingen» har blitt ekskludert. Det ble laget en indeks av de andre alternativene ($\alpha = .593$).

Resultater

Tabell 1 viser beskrivende statistikk, f-test, Cronbach's alpha og korrelasjon for hovedvariablene- *selvbilde*, *psykiske helseplager*, *integrasjon*, *separasjon* og *diskriminering*. Tabellen er separert i de tre verdensdelene. Generelt sett har ungdom fra Afrika den største andelen manglende svar, under 60% av nettoutvalget har svart på spørsmålene om integrasjon, separasjon og diskriminering. Disse spørsmålene har også større frafall i de andre to gruppene, dog ikke så stor. Alle gruppene viser å ha høyt selvbilde, gjennomsnitt er over 3 (range 1-4). Ungdom med afrikansk bakgrunn rapporterer litt høyere selvbilde enn de to andre gruppene ($p < .001$). De tre gruppene viser gjennomsnitt for psykiske helseplager nært median verdi, men de med afrikansk bakgrunn viser å ha mindre plager enn de andre ($p < .001$). Ungdom med asiatisk bakgrunn viser sterkere tendens til å velge integrasjon fremfor marginalisering, fulgt av de med afrikansk og de med europeisk bakgrunn ($p < .01$). Når det gjelder separasjon er det ungdom med europeisk bakgrunn som foretrekker det mest, mens de med asiatisk bakgrunn viser å ha mindre tendens til å velge dette ($p < .001$). Når det gjelder diskriminering rapporterer alle grupper en relativt lavt opplevelse av dette – gjennomsnittet er rundt 2 (variasjonsbredde 1-5), men data viser at det finnes gruppeforskjeller hvor ungdom med afrikansk bakgrunn rapporterer hyppigere opplevelse av diskriminering, fulgt av barn av asiater og europeere ($p < .001$).

Alle indeksvariabler har vist å ha sterk internkonsistens i de tre verdensdelene ungdommer har sin opprinnelse fra. Selvbilde og psykiske helseplager er negativt korrelert i de tre gruppene ($p < .001$). Korrelasjon mellom de avhengige variablene (selvbilde og psykiske helseplager) og de uavhengige variablene (integrasjon, separasjon og diskriminering) varierer i styrke fra gruppe til gruppe. Blant ungdom med europeisk bakgrunn, de som har akkulturasjonsholdning rettet mot integrasjon ($p < .001$) og separasjon ($p < .05$), samt de som sjeldnere opplever diskriminering ($p < .01$) har bedre selvbilde. I tillegg har de barna av europeere som har akkulturasjonsholdning rettet mot separasjon ($p < .01$) og som opplever sjeldnere diskriminering ($p < .001$) mindre psykiske helseplager. For barn av afrikanere viser korrelasjonsresultat at de med akkulturasjonsholdning om separasjon ($p < .01$) og sjelden

opplevelse av diskriminering ($p < .001$) har bedre selvbylde, mens deres psykiske helseplager viser å være korrelert kun med opplevelse av diskriminering ($p < .001$). Selvbylde har sammenheng med integrasjon ($p < .001$), separasjon ($p < .01$) og diskriminering ($p < .001$) for ungdom med asiatisk bakgrunn. Det samme gjelder for psykiske helseplager $p < .05$, $p < .01$ og $p < .001$ henholdsvis.

Tabell 1 - Beskrivende statistikk, F-test, Cronbach's α og korrelasjon for hovedvariabler										
Variabler		N (%)	Var.Br.	M	St. Avvik	1.	2.	3.	4.	5.
Europa	1. Selvbylde	508 (81,9)	1-4	3,09***	0,70	(0,858)				
	2. Psykiske helseplager	544 (87,7)	1-4	1,96***	0,73	-,597***	(0,936)			
	3. Integrasjon	454 (73,2)	1-4	2,60**	0,59	,181***	-0,067			
	4. Separasjon	454 (73,2)	1-4	2,63***	0,54	,118*	-,122**	0,032		
	5. Diskriminering	478 (77,1)	1-5	1,88***	0,90	-,150**	,271***	0,019	0,071	(0,842)
Afrika	1. Selvbylde	508 (68,2)	1-4	3,26***	0,66	(0,842)				
	2. Psykiske helseplager	548 (73,6)	1-4	1,78***	0,72	-,525***	(0,939)			
	3. Integrasjon	419 (56,2)	1-4	2,69**	0,64	0,095	-0,091			
	4. Separasjon	419 (56,2)	1-4	2,59***	0,51	,130**	-0,042	0,030		
	5. Diskriminering	440 (59,1)	1-5	2,11***	0,92	-,225***	,250***	0,005	,163**	(0,848)
Asia	1. Selvbylde	1447 (79,8)	1-4	3,07***	0,70	(0,858)				
	2. Psykiske helseplager	1541 (85)	1-4	1,97***	0,73	-,609***	(0,937)			
	3. Integrasjon	1286 (70,9)	1-4	2,70**	0,60	,121***	-,069*			
	4. Separasjon	1286 (70,9)	1-4	2,50***	0,54	,096**	-,083**	,079**		
	5. Diskriminering	1337 (73,7)	1-5	1,98***	0,89	-,226***	,296***	0,022	,102***	(0,858)

Note. Verdier i parentesen i diagonal er Cronbach's α koeffisienter
 Var.Br. = Variasjonsbredde
 * $p < 0.05$ ** $p < 0.01$ *** $p < 0.001$

Regresjonsanalyse

I regresjonsanalysen undersøkes betydningen av integrasjon, separasjon, diskriminering og samspill mellom dem, for selvbylde og psykiske helseplager. Kontrollvariabler legges til for å undersøke om de sammen har en påvirkning i psykologisk tilpasning. Tabell 2 viser regresjonsmodell for ungdom med europeisk bakgrunn, tabell 3 for de med afrikansk bakgrunn, og tabell 4 for de med asiatisk bakgrunn.

Tabell 2 - Regresjonsanalyse Europa - Selvbilde og psykiske helseplager												
	Selvbilde						Psykiske helseplager					
	Modell 1		Modell 2		Modell 3		Modell 1		Modell 2		Modell 3	
	B	Beta	B	Beta	B	Beta	B	Beta	B	Beta	B	Beta
Konstant	2,084		1,667		1,64		2,699		2,833		2,847	
Integrasjon	.22***	.19	.17**	.15	.17**	.15	-.08	-.06	-.04	-.03	-.04	-.03
Separasjon	.15*	.11	.17**	.12	.17**	.13	-.19**	-.14	-.23***	-.17	-.24***	-.17
Diskriminering			-.12**	-.15	-.12**	-.15			.23***	.28	.23***	.28
Kjønn			-.25***	-.17	-.25***	-.17			.45***	.30	.45***	.30
Sosioøkonomisk bakgrunn			.04	.07	.04	.08			-.04	-.07	-.05	-.08
Generasjon			-.04	-.03	-.03	-.02			-.03	-.02	-.03	-.02
Sosial støtte			.41***	.27	.41***	.27			-.33***	-.21	-.33***	-.21
Diskriminering x Integrasjon					-.11*	-.09					.06	.05
Diskriminering x Separasjon					-.04	-.03					.02	.01
Justert R ²	0,044		0,165		0,170		0,018		0,229		0,228	

* p < 0.05   ** p < 0.01   *** p < 0.001

For ungdom med europeisk bakgrunn (tabell 2) har både integrasjon og separasjon ($p < .01$) betydning for selvbilde, noe som støtter hypotese 1. Kjønn ($p < .001$) og sosial støtte ($p < .001$) viser seg også å ha betydning for selvbilde for barna av europeere, når de andre variablene holdes konstant. Sosioøkonomisk bakgrunn ($p = .346$) viser ikke å være betydningsfull for selvbilde til ungdom med europeere foreldre. Det samme er tilfellet om ungdom er født i Norge eller ikke ($p = .701$). Diskriminering ($p < .01$) og samspill mellom diskriminering og integrasjon viser seg å ha betydning for ungdom med europeiske foreldre. De som har en holdning rettet mot integrasjon og opplever diskriminering oftere, tenderer til å ha dårligere selvbilde ($p < .05$). Hypotesen 2 og 3 støttes dermed også av denne modellen. Hypotesene støttes ikke på samme måte for deres psykiske helseplager. Kun separasjon viser å minske psykisk plager ($p < .001$), når kontrollert for andre variabler. Kjønn og sosial støtte viser også å ha påvirkning, som i selvbilde ($p < .001$). Diskriminering er betydningsfull for psykisk helse ($p < .001$), men samspill mellom diskriminering, integrasjon og separasjon er ikke signifikant.

Hypotese 1 er derfor delvis støttet, hypotesen 2 får støtte og hypotese 3 får ikke støtte ut fra psykiske helseplager av ungdom med europeisk bakgrunn.

Resultatene fra ungdom med afrikansk bakgrunn, på samme måte, støtter ikke alle hypoteser (tabell 3). For dem er kun separasjon med på å bidra med positivt selvbilde ($p < .01$). Lik ungdom med europeisk bakgrunn er det kun kjønn ($p < .001$) og sosial støtte ($p < .001$) av de kontrollvariablene som har betydning for selvbilde av afrikanernes barn. Modellen viser at ungdom som opplever oftere diskriminering tenderer til å ha dårligere selvbilde ($p < .001$), når de andre variablene holdes konstant, og at diskriminering og integrasjonsholdning interagerer i deres påvirkning av selvbilde ($p < .05$). Selv om hypotesen 1 og 3 delvis støttes for selvbilde til ungdom med afrikansk bakgrunn, støtter ikke deres modell for psykiske helseplager dem. Med utgangspunkt i modell 2 ($R^2 = .148$) er jenter som opplever ofte diskriminering og som ikke har/søker sosial støtte plaget mest av angst og depresjon ($p < .001$).

Tabell 3 - Regresjonsanalyse Afrika - Selvbilde og psykiske helseplager												
	Selvbilde						Psykiske helseplager					
	Modell 1		Modell 2		Modell 3		Modell 1		Modell 2		Modell 3	
	B	Beta	B	Beta	B	Beta	B	Beta	B	Beta	B	Beta
Konstant	2,564		2,032		2,066		1,878		2,1		2,127	
Integrasjon	.09	.08	.08	.08	.10	.09	-.02	-.02	-.01	-.01	-.02	-.01
Separasjon	.18*	.14	.21**	.16	.18**	.14	-.01	-.01	-.07	-.05	-.07	-.05
Diskriminering			-.18***	-.22	-.18***	-.23			.16***	.19	.15**	.18
Kjønn			-.25***	-.18	-.26***	-.19			.40***	.28	.40***	.28
Sosioøkonomisk bakgrunn			.03	.05	.03	.05			-.02	-.03	-.02	-.03
Generasjon			.04	.03	.05	.03			.04	.02	.04	.03
Sosial Støtte			.41***	.31	.43***	.32			-.32***	-.23	-.32***	-.23
Diskriminering x Integrasjon					-.13*	-.11					.04	.03
Diskriminering x Separasjon					.12	.09					.02	.01
Justert R ²	0,021		0,195		0,208		-0,006		0,148		0,144	

* p < 0.05 ** p < 0.01 *** p < 0.001

I tråd med hypotese 1 får ungdommer med asiatiske foreldre bedre selvbilde om de har integrasjon ($p < .001$) og separasjon ($p < .05$) som akkulturasjonsholdning. I likhet med de med annen bakgrunn, jenter ($p < .001$) og ungdom som ikke søker sosial støtte ($p < .001$) viser å ha dårligere selvbilde, når de andre variablene er kontrollerte. Også kontrollvariabelen sosioøkonomisk bakgrunn ($p < .05$) viser seg å ha betydning for selvbilde til ungdom med asiatisk bakgrunn, samt diskriminering ($p < .001$). Blant dem er interaksjon mellom diskriminering og separasjon statistisk signifikant ($p < .01$). Det vil si at når ungdom med asiatisk bakgrunn opplever mye diskriminering, kan de fortsatt ha en økning i selvbilde, men bare om de har separasjon som akkulturasjonsholdning. Når det gjelder psykiske helseplager viser modellen at både integrasjon ($p < .001$) og separasjon ($p < .05$) minsker disse når andre variabler holdes konstant. Bortsett fra generasjon, viser alle andre kontrollvariablene seg å ha betydning for psykiske helseplager, i tillegg til diskriminering ($p < .001$). Samspill mellom integrasjon, separasjon og diskriminering er ikke signifikant for psykiske helseplager.

Tabell 4 - Regresjonsanalyse Asia - Selvbilde og psykiske helseplager												
	Selvbilde						Psykiske helseplager					
	Modell 1		Modell 2		Modell 3		Modell 1		Modell 2		Modell 3	
	B	Beta	B	Beta	B	Beta	B	Beta	B	Beta	B	Beta
Konstant	2,457		2,161		2.204		2,465		2,331		2,331	
Integrasjon	.14***	.12	.12***	.10	.12***	.10	-.13**	-.10	-.12***	-.10	-.12***	-.10
Separasjon	.09*	.07	.09*	.07	.08*	.06	-.06	-.05	-.10**	-.07	-.09**	-.07
Diskriminering			-.19***	-.24	-.20***	-.25			.26***	.32	.26***	.31
Kjønn			-.25***	-.18	-.25***	-.18			.41***	.29	.41***	.29
Sosioøkonomisk bakgrunn			.04*	.07	.04*	.06			-.04*	-.06	-.04*	-.07
Generasjon			.03	.02	.02	.01			.04	.02	.04	.02
Sosial støtte			.37***	.25	.36***	.25			-.25***	-.17	-.24***	-.17
Diskriminering x Integrasjon					.02	.01					.04	.03
Diskriminering x Separasjon					.10**	-.08					-.02	-.01
Justert R ²	0,019		0,185		0,190		0,012		0,235		0,235	

* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$ *** $p < 0.001$

For å oppsummere denne studien bekrefter delvis hypotesen 1 om at integrasjon og separasjon har en positiv påvirkning i psykologisk tilpasning. Det tyder på at det avhenger av hvilken psykologisk tilpasning en måler, og resultatet varierer mellom ungdom fra forskjellige verdensdeler. For ungdom med europeisk bakgrunn bidrar integrasjon og separasjon med å øke selvbilde, men kun separasjon minsker psykiske helseplager. For barna av afrikanere er kun separasjon betydningsfullt for selvbilde, men ingen av disse holdninger hjelper med å redusere psykiske helseplager. Til slutt er de med asiatiske bakgrunn som, når andre variabler blir holdt konstant, øker integrasjon og separasjon både selvbildet og minsker psykiske helseplager.

Hypotesen 2 er bekreftet og viser at diskriminering har betydning for psykologisk tilpasning for ungdom med alle bakgrunner - de som opplever diskriminering hyppigere presenterer et dårligere selvbilde og mer psykiske helseplager. Regresjonsanalysen viser også at akkulturasjonsholdning er moderator av forhold mellom diskriminering og psykologisk tilpasning (hypotese 3), men kun i noen tilfeller og dette varierer mellom grupper. Samspill mellom integrasjon og diskriminering er signifikant for selvbildet av europeeres- og afrikaneres barn, mens selvbildet av ungdom med asiatiske foreldre er påvirket av interaksjon mellom separasjon og diskriminering. Samspill mellom akkulturasjonsholdning og diskriminering viser ikke å ha betydning for psykiske helseplager.

Diskusjon og oppsummering

Diskriminering sin påvirkning i psykologisk tilpasning har blitt funnet i alle grupper i tråd med tidligere forskning (John W. Berry & Hou, 2017; John W. Berry, Phinney, Sam & Vedder, 2008; John W. Berry et al., 2006; Straiton et al., 2019). På sin side har akkulturasjonsholdnings påvirkning i psykologisk tilpasning og samspill mellom akkulturasjonsholdning og diskriminering vist en forskjell fra tidligere forskning. En mulig årsak for forskjellen i resultatene er at artikkelen har som fokus tre verdensdel, ikke bestemte etnisiteter eller kulturelle grupper.

Valget om å dele ungdom ut fra hvilken verdensdel foreldrene kom fra har sin styrke og svakhet. Svakheten ved dette er at det ikke bringer en nyansert akkulturasjonsstudie. Som nevnt ovenfor er studiet av kulturelle aspekter viktig for å forstå fenomener på det

psykologiske nivået (Vijver et al., 2016). Det finnes en stor variasjon av kulturelle grupper, etnisiteter, religioner, og grunn for migrasjon innenfor hver enkelt verdensdel. Det kan hende at én av gruppene er overrepresentert i studiens utvalg, men siden jeg ikke har oversikt over variasjonene er det ikke mulig å trekke frem disse for en dypere drøfting. På den andre siden kan en grov gruppering gi et panoramisk bilde av situasjonen, og de etniske eller kulturelle gruppene som pleier å bli ekskludert på grunn av lite antall representanter blir tatt med i undersøkelse.

Forskjellen mellom studiens resultat og tidligere forskning kan også skyldes forskjellige operasjonalisering. Når det gjelder akkulturasjonsholdning er svaralternativet «uviktig» uklart og vanskelig å plassere i én av de to motpolene, og dette utgjør stor andel av svarene. I tillegg er akkulturasjonsholdning målt med kun to spørsmål, ikke med en indeks som de fleste studier (John W. Berry et al., 2006; J. W. Berry & Sabatier, 2011; Ward & Kus, 2012). Dette er ikke nødvendigvis et problem siden spørsmålene viser å ha en tilfredsstillende validitet, som vist ovenfor, og andre studier, som John W. Berry og Hou (2017), bruker også kun to faktorer. Et annet aspekt er betydning av spørsmål om kontakt med det norske samfunnet. Som nevnt ovenfor tyder spørsmålene brukt i denne artikkelen på at ungdom bør tilpasse seg eller adoptere den norske kulturen. Studier om forskjellige akkulturasjonsoperasjonalisering påpeker at når akkulturasjonsholdning er operasjonalisert som «kontakt med mottakerlandskultur» blir resultatet rettet mot integrasjon, mens i de studiene som bruker «adopsjon av mottakerlandskultur», velger de fleste deltakere separasjon som svaralternativ (J. W. Berry & Sabatier, 2011; Ward & Kus, 2012).

Fra et teoretisk utgangspunkt, kan forskjell i svarene mellom gruppene være en konsekvens av majoritetens forventning av forskjellige grupper (Kunst & Sam, 2013, 2014). Forskjell mellom gruppene kan dermed speile at de er forskjellsbehandlet i det norske samfunnet. Resultatene fra ungdom med afrikansk bakgrunn er de som stemmer minst med hypotese 1. De presenterer ikke sammenheng mellom integrasjon og psykologisk tilpasning, kun separasjon har en betydning. De tilhører også gruppen som viser seg å ha høyere selvbilde til tross for at de rapporterer om å oppleve diskriminering oftere. Selv om en bør være forsiktig med tolkning av resultatet, siden barna av afrikanere har stort systematisk frafall, er dette en sammenheng i tråd med David L. Sam og J. W. Berry (2016) som poengterer at

akkulturasjonsholdning ikke alltid er et individuelt valg. Integrasjon kan kun finne sted i et samfunn som er eksplisitt multikulturell, og noen forutsetninger må være til sted:

«(...) the widespread acceptance of the value to a society of cultural (i.e., the presence of a positive multicultural ideology); relatively low levels of prejudice (i.e., minimal ethnocentrism, racism and discrimination); positive mutual attitudes among all ethnocultural groups (i.e., no specific intergroup hatreds); and a sense of attachment to, or identification with, the larger society by all individuals and groups (s.23).»

Dette tydeliggjøres også i interaksjon mellom diskriminering og integrasjon når det gjelder selvbilde til ungdom med europeisk og afrikansk bakgrunn. For begge gruppene blir det å oppleve diskriminering forsterket av å ha en holdning rettet mot integrasjon, og det predikerer dårligere selvbilde. Lignende interaksjon vises også blant ungdom med asiatiske foreldre. I tråd med John W. Berry og Hou (2017), det å velge separasjon som akkulturasjonsholdning predikerer bedre psykologisk tilpasning når en opplever diskriminering ofte. Dette poengteres av Sirin og Katsiaficas (2011) når de hevder at det å identifisere seg med etnisk/kulturelle bakgrunn kan være en kilde til ressurs og støtte, som muliggjør at personer som tilhører minoritetsgrupper håndterer negative sider av å være minoritet.

Et annet aspekt som kan påvirke opplevelse av diskriminering og som konsekvens deres psykologiske tilpasning er hvor synlig eller usynlig en minoritetsungdom er. Individuer som er synlig forskjellig fra flertall i samfunnet, med tanke på etnisitet og symbolsk religiøse plager, kan ha utfordringer med å passe inn i samfunnet selv om de ønsker det, mens de som er utseendemessig likere flertallet kan bli sett som en del av samfunnet, selv om de ikke nødvendigvis ønsker eller føler seg slik (Padilla & Perez, 2003).

Denne artikkelen bidrar til å øke kunnskap om hvordan akkulturasjonsholdning, opplevelse av diskriminering og samspill mellom dem påvirker selvbilde og psykisk helse til ungdom med forskjellig innvandrerbakgrunn. Resultatene fra regresjonsanalysen har vist at psykologisk tilpasning til ungdommer med europeisk, asiatisk og afrikansk bakgrunn er påvirket på forskjellige måter av akkulturasjonsholdning og diskriminering. I senere studier kan en bruke akkulturasjonshandling i tillegg til akkulturasjonsholdning for å få bredere kunnskap om en eventuell gruppeforskjell i Norge. Fokus på hva som kjennetegner hver gruppe, med tanke på

å være «synlig» eller «usynlig», kan bidra til større nyanser i ungdoms akkulturasjonserfaring. Samme studie med ungdom med kun en forelder født i utlandet kunne også ha stor relevans.

Litteraturliste

- Abu-Rayya, H. M. & Sam, D. L. (2017). Is Integration the Best Way to Acculturate? A Reexamination of the Bicultural-Adaptation Relationship in the "ICSEY Dataset" Using the Bilinear Method. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 48(3), 287-293. <https://doi.org/10.1177/0022022116685846>
- American Psychological Association. (u.å.). Discrimination: What it is, and how to cope. Hentet 22.04 2019 fra <https://www.apa.org/helpcenter/discrimination>
- Andersen, P. L. & Bakken, A. (2015). *Ung i Oslo 2015*. Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA).
- Bakken, A., Frøyland, L. R. & Sletten, M. A. (2016). *Sosiale forskjeller i unges liv : hva sier Ungdata-undersøkelsene?* Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA).
- Berry, J. W. (1997). Immigration, Acculturation, and Adaptation. *Applied Psychology*, 46(1), 5-34. <https://doi.org/10.1111/j.1464-0597.1997.tb01087.x>
- Berry, J. W. & Hou, F. (2017). Acculturation, discrimination and wellbeing among second generation of immigrants in Canada. *International Journal of Intercultural Relations*, 61, 29-39. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2017.08.003>
- Berry, J. W., Phinney, J. S., Sam, D. L. & Vedder, P. (2008). Response to Rudmin's Book Review of Immigrant Youth in Cultural Transition. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 39(4), 517-520. <https://doi.org/10.1177/0022022108318135>
- Berry, J. W., Phinney, J. S., Sam, D. L. & Vedder, P. (Red.). (2006). *Immigrant youth in cultural transition : acculturation, identity, and adaptation across national contexts*. Mahwah, N.J: Lawrence Erlbaum.
- Berry, J. W. & Sabatier, C. (2011). Variations in the assessment of acculturation attitudes: Their relationships with psychological wellbeing, 658-669. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2011.02.002>
- Berry, J. W. & Ward, C. (2016). Multiculturalism. I D. L. Sam & J. W. Berry (Red.), *The Cambridge Handbook of Acculturation Psychology* (s. 441-463). Cambridge: Cambridge University Press.
- Dzamarija, M. T. (2019). Slik definerer SSB innvandrere. Hentet 14.04 2019 fra <https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/slik-definerer-ssb-innvandrere>
- Frøyland, L. R. (2017). Ungdata – Lokale ungdomsundersøkelser. Dokumentasjon av variablene i spørreskjemaet. I: NOVA. Hentet fra <http://www.ungdata.no/Forskning/Metode-og-dokumentasjon/Ungdata-dokumentasjonsrapport-2010-2019>
- Kling, K. C., Shibley Hyde, J., Showers, C. J., Buswell, B. N. & Eisenberg, N. (1999). Gender Differences in Self-Esteem: A Meta-Analysis. *Psychological Bulletin*, 125(4), 470-500. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.125.4.470>
- Krieger, N. (1999). Embodying Inequality: A Review of Concepts, Measures, and Methods for Studying Health Consequences of Discrimination. *International Journal of Health Services*, 29(2), 295-352. <https://doi.org/10.2190/M11W-VWXE-KQM9-G97Q>
- Kunst, J. R. & Phillibert, E. N. (2018). Skin-tone discrimination by Whites and Africans is associated with the acculturation of African immigrants in Norway.(Research Article). *PLoS ONE*, 13(12), e0209084. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0209084>
- Kunst, J. R. & Sam, D. L. (2013). Relationship between perceived acculturation expectations and Muslim minority youth's acculturation and adaptation, 477-490. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2013.04.007>

- Kunst, J. R. & Sam, D. L. (2014). "It's on Time That They Assimilate" – Differential acculturation expectations towards first and second generation immigrants. *International Journal of Intercultural Relations*, 39(1), 188-195. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2013.10.007>
- McCutcheon, K. D. (2014). Discrimination. I *Encyclopedia of Social Work* (Nov. utg.). National Association of Social Workers. Oxford University Press. Hentet 28. Okt 2018 fra <https://oxfordre.com/socialwork/view/10.1093/acrefore/9780199975839.001.0001/acrefore-9780199975839-e-897>
- Ng, T. K., Wang, K. W. C. & Chan, W. (2017). Acculturation and cross-cultural adaptation: The moderating role of social support. *International Journal of Intercultural Relations*, 59, 19-30. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2017.04.012>
- Oppedal, B. & Toppelberg, C. O. (2016). Acculturation development and the acquisition of culture competence. I D. L. Sam & J. W. Berry (Red.), *The Cambridge Handbook of Acculturation Psychology* (s. 71-92). Cambridge: Cambridge University Press.
- Padilla, A. M. & Perez, W. (2003). Acculturation, Social Identity, and Social Cognition: A New Perspective. *Hispanic Journal of Behavioral Sciences*, 25(1), 35-55. <https://doi.org/10.1177/0739986303251694>
- Paradies, Y. C. (2006). Defining, conceptualizing and characterizing racism in health research. *Critical Public Health*, 16(2), 143-157. <https://doi.org/10.1080/09581590600828881>
- Ringdal, K. (2013). *Enhet og mangfold : samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode* (3. utg. utg.). Bergen: Fagbokforl.
- Rosenberg, M. (2015). *Society and the adolescent self-image*. S.I.]: S.I. : Princeton University Press.
- Rudmin, F. W. (2008). Book Review: IMMIGRANT YOUTH IN CULTURAL TRANSITION: ACCULTURATION, IDENTITY, AND ADAPTATION ACROSS NATIONAL CONTEXTS, edited by John W. Berry, Jean S. Phinney, David L. Sam, & Paul Vedder. London: Lawrence Erlbaum, 2006, 336 pp. ISBN 0-80-585156-9. \$110.00 (hardcover), 39, 230-233. <https://doi.org/https://doi.org/10.1177/0022022107313860>
- Sam, D. L. & Berry, J. W. (2016). *The Cambridge handbook of acculturation psychology* (Second edition. utg.). Cambridge: Cambridge University Press.
- Sam, D. L. & Berry, J. W. (2016). Theoretical perspectives. I D. L. Sam & J. W. Berry (Red.), *The Cambridge Handbook of Acculturation Psychology* (s. 11-29). Cambridge: Cambridge University Press.
- Schmitt, M. T., Branscombe, N. R., Postmes, T. & Garcia, A. J. P. b. (2014). The consequences of perceived discrimination for psychological well-being: a meta-analytic review, 140(4), 921.
- Sirin, S. R. & Katsiaficas, D. (2011). Religiosity, Discrimination, and Community Engagement: Gendered Pathways of Muslim American Emerging Adults. *Youth & Society*, 43(4), 1528-1546. <https://doi.org/10.1177/0044118X10388218>
- Skog, O.-J. (2004). *Å forklare sosiale fenomener. En regresjonsbasert tilnærming* (2. utg.). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Sletten, M. A. (2011). *Å ha, å delta, å være en av gjengen : velferd og fattigdom i et ungdomsperspektiv*. Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.
- SSB. (2019). 07111: Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, etter region, alder, kjønn, landbakgrunn, statistikkvariabel og år. I *Statistikkbanken Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre* (05.003.2019 utg.): Statistisk sentralbyrå. Hentet fra <https://www.ssb.no/statbank/list/innvbef>

- Straiton, M. L., Aambø, A. K. & Johansen, R. (2019). Perceived discrimination, health and mental health among immigrants in Norway: the role of moderating factors. *BMC Public Health*, 19(1), 325. <https://doi.org/10.1186/s12889-019-6649-9>
- Van Oudenhoven, J. P., Stuart, J. & Tip, L. K. (2016). Immigrants and ethnocultural groups. I D. L. Sam & J. W. Berry (Red.), *The Cambridge Handbook of Acculturation Psychology* (s. 134-152). Cambridge: Cambridge University Press. .
- Vijver, F. J. R. V. d., Berry, J. W. & Celenk, O. (2016). Assessment of acculturation. I D. L. Sam & J. W. Berry (Red.), *The Cambridge Handbook of Acculturation Psychology* (s. 93-112). Cambridge: Cambridge University Press.
- Von Soest, T., Wichstrøm, L., Kvalem, I. L. & Cooper, M. L. (2016). The Development of Global and Domain-Specific Self-Esteem From Age 13 to 31. *Journal of Personality and Social Psychology*, 110(4), 592-608. <https://doi.org/10.1037/pspp0000060>
- Walker, R., Kyomuhendo, G. B., Chase, E., Choudhry, S., Gubrium, E. K., Nicola, J. Y., ... Ming, Y. (2013). Poverty in Global Perspective: Is Shame a Common Denominator? *Journal of Social Policy*, 42(02), 215-233. <https://doi.org/10.1017/S0047279412000979>
- Ward, C. & Kus, L. (2012). Back to and beyond Berry's basics: The conceptualization, operationalization and classification of acculturation. *International Journal of Intercultural Relations*, 36(4), 472-485. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2012.02.002>
- Wichstraum, L. (1995). Harter's Self-Perception Profile for Adolescents: Reliability, Validity, and Evaluation of the Question Format. *Journal of Personality Assessment*, 65(1), 100-116. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa6501_8